

KOMERCIJALNA BANKA AD, BUDVA

**Finansijski iskazi
31. decembar 2015. godine**

i izvještaj nezavisnog revizora

SADRŽAJ	Strana
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1-2
FINANSIJSKI ISKAZI	
Bilans uspjeha	3
Bilans stanja	4
Iskaz o promjenama na kapitalu	5
Iskaz o tokovima gotovine	6
Napomene uz finansijske iskaze	7 - 76

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Skupštini akcionara i Odboru direktora Komercijalne banke a.d. Budva

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Komercijalne banke a.d. Budva (u daljem tekstu "Banka"), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2015. godine, bilans uspjeha, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz finansijske iskaze.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih finansijskih iskaza u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i reviziji ("Službeni list Crne Gore", br. 69/2005, 80/2008, 73/2010 i 32/2011) i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi finansijskih iskaza koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o ovim finansijskim iskazima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahtjeva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski iskazi ne sadrže materijalno značajne pogriješne iskaze.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika postojanja materijalno značajnih pogriješnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje finansijskih iskaza radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocjenu adekvatnosti primjenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Skupštini akcionara i Odboru direktora Komercijalne banke a.d. Budva (Nastavak)

Mišljenje

Prema našem mišljenju, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembra 2015. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu i reviziji i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Skretanje pažnje

Kao što je obelodanjeno u Napomeni 26. uz finansijske iskaze pokazatelj izloženosti prema jednom licu bio je neusklađen sa propisanim limitom Centralne banke Crne Gore i limitom propisanim važećim Zakonom o bankama na dan 31. decembra 2015. godine.

Ostala pitanja

Reviziju finansijskih izveštaja sa stanjem na dan 31. decembra 2014. godine izvršio je drugi revizor, koji je u svom izveštaju od 31. marta 2015. godine izrazio pozitivno mišljenje.

Podgorica, 26. februar 2016. godine

Milovan Popović
Ovlašćeni revizor

BILANS USPJEHA
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine
(Iznosi u hiljadama EUR)

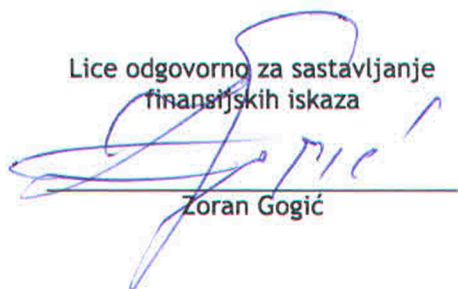
	Napomene	2015.	2014.
Prihodi od kamata	3.1., 4a	5,217	6,171
Rashodi kamata	3.1., 4b	(1,400)	(1,851)
Neto prihodi od kamata		3,817	4,320
Troškovi obezvrjeđenja	3.6., 5a	(4,634)	321
Troškovi rezervisanja	3.6., 5b	(115)	(103)
Prihodi od naknada	3.1.,6a	1,494	1,727
Rashodi naknada	3.1.,6b	(681)	(631)
Neto prihodi od naknada		813	1,096
Neto dobiti/gubici od investicionih hartija od vrijednosti		125	-
Neto dobiti od kursnih razlika	3.2	50	76
Troškovi zaposlenih	7	(2,576)	(2,434)
Opšti i administrativni troškovi	8	(1,881)	(1,832)
Troškovi amortizacije	9	(280)	(301)
Ostali rashodi		(347)	(20)
Ostali prihodi	10	45	141
OPERATIVNI GUBITAK/DOBITAK		(4,983)	1,264
Porez na dobit	3.3.,12	(4)	(140)
GUBITAK/DOBITAK TEKUĆE GODINE		(4,987)	1,124

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Ovi finansijski iskazi su usvojeni od strane Odbora direktora Komercijalne banke a.d., Budva, Odlukom broj 2/1, od 12. februara 2016. godine.

Potpisano u ime Komercijalne banke a.d., Budva:

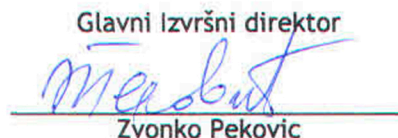
Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Zoran Gogić

Glavni Izvršni direktor

Zvonko Peković

BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>31. decembra 2015.</u>	<u>31. decembra 2014.</u>
SREDSTVA			
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	13	12,297	12,168
Kreditni i potraživanja od banaka	14	15,711	11,888
Kreditni i potraživanja od klijenata	3.5.,15	51,641	53,043
Investicione hartije od vrijednosti			
- raspoložive za prodaju	16.a	15,933	18,936
- koje se drže do dospjeća	16.b	-	1,898
Nekretnine, postrojenja i oprema	17	1,646	1,724
Nematerijalna sredstva	18	139	217
Odložena poreska sredstva	12.c	21	15
Ostala finansijska potraživanja	19	573	413
Ostala poslovna potraživanja	20	12,399	16,339
UKUPNA SREDSTVA		110,360	116,641
OBAVEZE			
Depoziti banaka		35	33
Depoziti klijenata	21	76,819	76,726
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	22	5,260	6,432
Izdate dužničke hartije od vrijednosti		-	4
Rezerve za kreditne gubitke po vanbilansnim kreditnim izloženostima	23	520	439
Tekuće poreske obaveze	12.a	6	122
Odložene poreske obaveze	12.d	98	98
Ostale obaveze	24	225	367
UKUPNE OBAVEZE		82,963	84,221
KAPITAL			
Akcijski kapital	25	27,370	27,370
Neraspoređena dobit		92	1,559
Gubitak/Dobit tekuće godine		(4,987)	1,124
Ostale rezerve		4,922	2,367
UKUPAN KAPITAL		27,397	32,420
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		110,360	116,641
VANBILANSNA EVIDENCIJA	27	211,927	232,283

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama EUR)

	Akcijski kapital	Ostale rezerve	Neraspoređena dobit/akumulira ni gubitak	Ukupno
Stanje, 1. januar 2014. godine	27,370	1,799	2,747	31,916
Efekti promjena od vrijednosti HoV raspoloživih za prodaju	-	335	-	335
Regulatorne rezerve (napomena 24c)	-	1,694	(1,694)	-
Preknjižavanje rezervi na neraspoređenu dobit (napomena 24b)	-	(1,573)	1,573	-
Aktuarski dobiti u skladu sa MRS 19 (napomena 22)	-	112	(79)	33
Isplata dividendi matičnoj banci (napomena 24a)	-	-	(1,000)	(1,000)
Ostalo	-	-	12	12
Dobit tekuće godine	-	-	1,124	1,124
Stanje, 31. decembar 2014. godine	27,370	2,367	2,683	32,420
Efekti promjena od vrijednosti HoV raspoloživih za prodaju (napomena 15a)	-	(2)	-	(2)
Regulatorne rezerve (napomena 24c)	-	2,590	(2,590)	-
Preknjižavanje rezervi na neraspoređenu dobit (napomena 24b)	-	-	-	-
Isplata dividendi matičnoj banci (napomena 24a)	-	-	-	-
Aktuarski dobiti u skladu sa MRS 19 (napomena 22)	-	(34)	-	(34)
Ostalo	-	-	-	-
Gubitak tekuće godine	-	-	(4,987)	(4,987)
Stanje, 31. decembar 2015. godine	27,370	4,922	(4,895)	27,397

Napomene na narednim stranama čine sastavni
dio ovih finansijskih iskaza.

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama EUR)

	<u>Napomene</u>	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
Prilivi po osnovu kamata		5,891	6,114
Odlivi po osnovu kamata		(543)	(420)
Prilivi po osnovu naknada i provizija		1,596	1,752
Odlivi po osnovu naknada i provizija		(681)	(612)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače		(5,085)	(4,493)
Smanjenje kredita i ostale aktive		(4,591)	(541)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza		291	11,563
Plaćeni porezi		(557)	(287)
Ostali prilivi		14	66
		<u> </u>	<u> </u>
<i>Neto odliv/prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti</i>		(3,665)	13,142
		<u> </u>	<u> </u>
GOTOVINSKI TOKOVI IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
Kupovina nekretnina i opreme		(48)	(174)
Državni zapisi		4,901	(9,477)
		<u> </u>	<u> </u>
<i>Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti investiranja</i>		4,853	(9,651)
		<u> </u>	<u> </u>
TOKOVI GOTOVINE IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
Povećanje pozajmljenih sredstava		(1,109)	(4,378)
Odlivi po osnovu isplaćene dividende		-	(1,000)
		<u> </u>	<u> </u>
<i>Neto odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja</i>		(1,109)	(5,378)
		<u> </u>	<u> </u>
Efekat kursnih razlika		50	76
		<u> </u>	<u> </u>
Neto (smanjenje)/povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata		129	(1,811)
		<u> </u>	<u> </u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda		12,168	13,979
		<u> </u>	<u> </u>
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju godine	3.4., 13	12,297	12,168
		<u> </u>	<u> </u>

Napomene na narednim stranama čine sastavni
dio ovih finansijskih iskaza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Komercijalna banka a.d., Budva (u daljem tekstu: Banka) prisutna je na tržištu Crne Gore od 1992. godine kao ekspozitura, a od 1996. godine kao filijala Komercijalne banke a.d., Beograd.

U skladu sa Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10 i 40/11), koji propisuje da banka čije je sjedište van Crne Gore može osnovati afilijaciju, kao dio banke koji ima svojstvo pravnog lica, Komercijalna banka a.d., Beograd je dana 7. novembra 2002. godine donijela Odluku o gašenju filijale i osnivanju afilijacije. Dana 7. februara 2003. godine, Centralna banka Crne Gore je Rješenjem broj 0101-9/1-2003 izdala dozvolu za rad Komercijalnoj banci a.d., Budva.

Komercijalna banka a.d., Budva registrovana je kao akcionarsko društvo u Centralnom registru Privrednog suda pod registracionim brojem 4-0006783. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 372 (Rješenje broj 02/3-29/2-03, od 12. decembra 2003. godine).

Komercijalna banka a.d., Budva je u 100% vlasništvu Komercijalne banke a.d., Beograd.

U skladu sa Zakonom o bankama („Sl. list CG“ br. 17/08, 44/10 i 40/11), Ugovorom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge obaveze;
- kupuje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja;
- prikupljanje podataka, vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- čuvanje sredstava i hartija od vrijednosti i
- druge pomoćne poslove iz domena poslovanja Banke.

Organi upravljanja Bankom su: Skupština akcionara i Odbor direktora. Skupština akcionara je najviši organ Banke. Izvršni odbor Komercijalne banke a.d., Beograd vrši nadležnost Skupštine akcionara. Članove Odbora direktora Banke bira Skupština akcionara Banke. Odbor direktora Banke ima 7 članova, od kojih dva nisu zaposleni u Banci. Odbor direktora Banke ima dva stalna tijela i to: Odbor za reviziju i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom.

Glavni Izvršni direktor Banke je izvršni rukovodilac Banke. Za svoj rad Glavni izvršni direktor je odgovoran Skupštini i Odboru direktora Banke.

Sjedište Banke je u Budvi, ulica PC Podkošljun bb. Na dan 31. decembra 2015. godine Banku čini Centrala sa sjedištem u Budvi, 6 filijala (Podgorica, Nikšić, Kotor, Bar, Bijelo Polje i Herceg Novi) i 10 ekspozitura (dvije u Budvi, dvije u Podgorici, po jedna u Nikšiću, Tivtu, Kotoru, Baru, Bijelom Polju i Herceg Novom).

Na dan 31. decembra 2015. godine Banka je imala 120 zaposlenih radnika (31. decembra 2015. godine: 124 zaposlenih).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH ISKAZA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza**

Banka ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 69/05, 80/08 i 32/11) koji podrazumijevaju primjenu Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i odlukama Centralne banke Crne Gore koje regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Finansijski iskazi Banke su pripremljeni u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih iskaza Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke, formatu prezentacije finansijskih iskaza, kao i načinu prezentacije i evidentiranja naknada za odobravanje kredita razlikuju od zahtjeva MSFI i MRS primjenljivih na dan 31. decembra 2014. godine.

Zbog potencijalno značajnih efekata koje gore navedena pitanja mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski iskazi se ne mogu tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i funkcionalna i izvještajna valuta Banke je euro (EUR).

2.2. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na prethodnom iskustvu, kao i različitim informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, a koje djeluju realno i razumno u datim okolnostima. Na bazi ovih informacija se formira pretpostavka o vrijednosti sredstava i obaveza, koju nije moguće neposredno potvrditi na bazi drugih informacija. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

Procjene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procjene izvršene, su rezultat redovnih provjera. Ukoliko se putem provjere utvrdi da je došlo do promjene u procijenjenoj vrednosti sredstava i obaveza, utvrđeni efekti se priznaju u finansijskim iskazima u periodu kada je došlo do promjene u procjeni, ukoliko promjena u procjeni utiče samo na taj obračunski period, ili u periodu kada je došlo do promjene u procjeni i narednim obračunskim periodima, ukoliko promjena u procjeni utiče na tekući i buduće obračunske periode.

2.3. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA**3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata i naknada**

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda. Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospijeca za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi po osnovu naknada za odobravanje kredita, garancija i drugih oblika jemstava, kao i rashodi naknada koje se obračunavaju Banci po osnovu primljenih kredita se, u skladu sa zahtjevima MRS 18 - „Prihodi” i MRS 39 - „Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje”, smatraju sastavnim dijelom kontinuiranog angažovanja kod rezultujućeg finansijskog instrumenta, i shodno tome razgraničavaju se i priznaju kao korekcija prinosa, proporcionalnim metodom.

3.2. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene. Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.3. Porezi i doprinosi**Porez na dobit***Tekući porez na dobit*

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Sl. list CG”, br. 65/01, 12/02, 80/04, 40/08, 86/09, 40/11, 14/12 i 61/13). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica (članovi 8. i 9. za usklađivanje prihoda i članovi 10. do 20. za usklađivanje rashoda).

Prihodi od kapitalnih dobitaka uključuju se u poresku osnovicu u godini u kojoj su ostvareni u visini od 50%. Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitcima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak, poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.3. Porezi i doprinosi (Nastavak)****Porez na dobit (Nastavak)***Odloženi porez na dobit*

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike između poreske osnove potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.4. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U iskazu o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju gotov novac, sredstva kod Centralne banke Crne Gore uključujući i obaveznu rezervu i sredstva na računima kod drugih banaka u zemlji i inostranstvu.

3.5. Krediti

Kreditni odobreni od strane Banke evidentiraju se u poslovnim knjigama u momentu prenosa sredstava korisniku kredita.

Kreditni su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana, umanjenog za otplaćenu glavnica i obezvrjeđenja koja su zasnovana na procjeni konkretno identifikovanih rizika za pojedine plasmane i rizike za koje iskustvo ukazuje da su sadržani u kreditnom portfoliju. U procjeni navedenih rizika rukovodstvo Banke primjenjuje metodologiju koju je propisala Centralna banka Crne Gore kao i utvrđenu metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa MRS 39, a kako je objelodanjeno u napomeni 3.6.

3.6. Rezervisanja i obezvrjeđenje nenaplativih potraživanja

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13) utvrđeni su: elementi upravljanja kreditnim rizikom, minimalni kriterijumi i način klasifikacije stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je Banka izložena kreditnom riziku i način utvrđivanja rezervacija za pokriće potencijalnih gubitaka koji proizilaze iz izloženosti Banke kreditnom riziku. Aktivu Banke izloženu riziku, u smislu ove Odluke čine krediti, pozajmice, kamate, naknade, potraživanja po osnovu lizinga, depoziti kod banaka i avansi i sve druge stavke bilansne aktive kod kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika, kao i izdate garancije, ostala jemstva, otvoreni akreditivi i odobreni, a još neiskorišćeni krediti, kao i druge vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.6. Rezervisanja i obezvrjeđenje nenaplativih potraživanja (Nastavak)**

Banka je dužna da za bilansne i vanbilansne stavke po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku, najmanje jednom mjesečno, vrši procjenu obezvrjeđenja (za stavke bilansne aktive), odnosno procjenu vjerovatnog gubitka (za vanbilansne stavke), kao i da te stavke klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, u skladu sa važećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13). Takođe, Banka je dužna da utvrdi metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama u skladu sa MRS 39.

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“, br. 22/12, 55/12 i 57/13), krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) - u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene;
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) - sa podgrupama B1 i B2, u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje zahtijevaju posebnu pažnju, jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate;
- kategorija C (substandardna aktiva) - sa podgrupama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu;
- kategorija D (sumnjiva aktiva) - u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca, vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezbjeđenja, malo vjerovatna;
- kategorija E (gubitak) - u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Ispravka vrijednosti

Banka vrši pregled potraživanja i drugih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti i rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod utvrđivanja da li gubitke po osnovu obezvrjeđenja potraživanja i drugih plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Banka procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuju na postojanje merljivog smanjenja procjenjenih budućih tokova gotovine na grupnom nivou, prije nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog potraživanja, odnosno plasmana. Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu potraživanja i plasmana uključuju: neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza, tržišne i ekonomske uslove na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza i sl. Procjene rukovodstva o obezvrjeđenju potraživanja i drugih plasmana putem procjene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim rizikom i sličnim uzrocima obezvrjeđenja. Metodologija i pretpostavke od kojih se polazi pri definisanju iznosa i perioda priliva gotovine po osnovu plasmana su predmet redovne provjere u cilju svodenja na minimum razlike između procjenjenih gubitaka i stvarnih gubitaka.

Banka vrši procjenu obezvrjeđenja potraživanja kao grupnu i pojedinačnu procjenu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.6. Rezervisanja i obezvrjeđenje nenaplativih potraživanja (Nastavak)***Grupno procjenjivanje*

Ispravke vrijednosti se procjenjuju grupno po plasmanima koji nisu pojedinačno značajni i za pojedinačno značajne plasmane kada ne postoji objektivan dokaz o pojedinačnom obezvrjeđenju. Grupna procjena se vrši po grupama koje se formiraju na osnovu interno propisane metodologije, bazirane na sistemu internog rejtinga i to na mjesečnom nivou. Izračunavanje grupnih procjenata obezvrjeđenja se vrši na osnovu migracija kategorija rizičnosti u status neizmirenja obaveza po vrstama klijenata ili proizvoda.

Pojedinačno procjenjivanje

Banka procjenjuje ispravku vrijednosti za svaki pojedinačno značajan plasman i tom prilikom se uzimaju u obzir finansijska pozicija korisnika kredita, održivost biznis plana, njegova sposobnost da poboljša svoje performanse u slučaju finansijskih teškoća, projektovani prihodi, raspoloživost drugih vrsta finansijske podrške i vrijednost kolaterala koja se može realizovati, kao i očekivani novčani tokovi. Ukoliko dođe do nekih novih informacija koje prema procjeni bitno menjaju kreditnu sposobnost klijenta, vrijednost kolaterala i izvjesnost ispunjenja obaveza klijenta prema Banci, vrši se vanredna procjena obezvrjeđenja plasmana.

Obezvrjeđenje kredita umanjuje vrijednost kredita i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

Iznosi očekivanih priliva po kreditu procjenjuju se na osnovu dokaza o planiranim prihodima dužnika, a u slučaju da su nedovoljni primjenjuje se procjena novčanog toka iz realizacije kolaterala. Procjena broja dana kašnjenja naplate određenog potraživanja od dužnika, utvrđuje se sagledavanjem svih relevantnih dokaza o vremenu realizacije planiranih prihoda dužnika, kao i iskustvenih podataka o kašnjenju u plaćanju tog dužnika.

U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, Banka pribavlja i instrumente obezbjeđenja (kolaterale), kojima se obezbjeđuje naplata potraživanja i minimizira kreditni rizik. U zavisnosti od procjene mogućnosti izmirenja ugovorenih obaveza, definiše se stepen pokrića plasmana, kako bi se u slučaju neizvršavanja obaveza dužnika, aktiviranjem kolaterala realno mogla naplatiti potraživanja. Količina i tip potrebnog kolaterala zavisi od procjene kreditnog rizika.

Prilikom procjene nepokretnosti ili zaloge na pokretnoj imovini, Banka angažuje ovlašćene procjenitelje kako bi potencijalni rizik od nerealne procjene svela na najmanje moguću mjeru. Nepokretnost, roba, oprema i ostale pokretne stvari koje su predmet zaloge moraju biti i osigurane od strane osiguravajućeg društva prihvatljivog za Banku, a polise vinkulirane u korist Banke.

Banka prati tržišnu vrijednost kolaterala i u slučaju potrebe može zahtijevati dodatni kolateral u skladu sa zaključenim ugovorom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)

3.7. Hartije od vrijednosti koje se drže do roka dospijea

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea predstavljaju hartije od vrijednosti za koje postoji namjera i mogućnost držanja do isteka roka dospijea. Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea čine državni zapisi Ministarstva finansija Vlade Republike Crne Gore. Sve hartije se inicijalno evidentiraju po nabavnoj vrijednosti. Na dan bilansa stanja hartije od vrijednosti koje se drže do dospijea se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti.

3.8. Ulaganja u kapital drugih pravnih lica i hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Ulaganja u kapital drugih pravnih lica i hartije raspoložive za prodaju se vode po metodu nabavne vrijednosti za koju rukovodstvo smatra da je približna fer vrijednosti. Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju čine državni zapisi i obveznice Republike Srbije, u koje je Banka uložila slobodna novčana sredstva, a koje u svakom trenutku može prodati matičnoj banci iz Beograda, što predstavlja vrstu garancije i sekundarnog izvora likvidnih sredstava u slučaju da Banka zapadne u krizu likvidnosti. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju inicijalno se procjenjuju po nabavnoj vrijednosti, a na dan bilansa procjenjuju se po tržišnoj vrijednosti, ako je poznata. Promjena tržišne vrijednosti se iskazuje u okviru kapitala, u korist ili na teret revalorizacionih rezervi, sve do otuđenja tih finansijskih sredstava kada se revalorizacione rezerve prenose u prihode ili rashode. Banka ostvaruje prihode od kamata na hartije od vrijednosti i prihodi od kamata se obračunavaju i pripisuju mjesečno.

3.9. Nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna ulaganja

Poslovni prostor, ostala fiksna aktiva i nematerijalna ulaganja su na dan 31. decembra 2015. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za obezvrjeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija ovih sredstava obračunava se po proporcionalnom metodu primjenom stopa izračunatih na osnovu procijenjenog vijeka trajanja sredstva.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost primjenom sljedećih godišnjih stopa:

Građevinski objekti	2.50%
Kompjuteri	25.00%
Namještaj i oprema	10.00 - 25.00%
Motorna vozila	15.50%
Softver	20.00 - 25.00%

Obračun amortizacije počinje kada se sredstva stave u upotrebu.

3.10. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju kada Banka ima važeću zakonsku ili izvedenu obavezu koja je rezultat prošlih događaja, kada postoji velika vjerovatnoća da će za podmirenje obaveze biti potreban odliv sredstava i kada je iznos obaveza pouzdano procijenjen.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (Nastavak)**3.11. Naknade zaposlenima***Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih*

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Banka je, takođe, obavezna da od bruto zarada zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Obaveze po osnovu otpremnina

U skladu sa Kolektivnim ugovorom, Banka je u obavezi da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini 6 prosječnih zarada zaposlenih u Banci koja važi u mjesecu u kojem se vrši isplata. Dugoročne obaveze po osnovu rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju nakon ispunjenih uslova predstavljaju sadašnju vrijednost očekivanih budućih isplata zaposlenima utvrđenu aktuarskim odmjeravanjem, sa sljedećim pretpostavkama: diskontna stopa 5 % i rast zarada 2 %.

3.12. Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni računovodstveni standard 32 - „Finansijski instrumenti: Objelodanjivanje i prikazivanje“ predviđa objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao iznos za koji se neko sredstvo može razmijeniti, ili obaveza izmiriti, u transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana, međusobno suočenih. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtijevaju MRS i MSFI. Po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se obezvrjeđenje na osnovu odluke rukovodstva Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

4. PRIHODI I RASHODI OD KAMATA

Prihodi od kamata

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
<i>Kreditni:</i>		
- Opštinama	542	722
- Privrednim društvima	2,294	3,431
- Fizičkim licima	1,860	1,746
	<u>4,696</u>	<u>5,899</u>
<i>Hartije od vrijednosti:</i>		
- Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	835	609
- Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju	7	17
	<u>842</u>	<u>626</u>
<i>Depoziti:</i>		
- Centralna banka	-	-
<i>Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima</i>	<u>(321)</u>	<u>(354)</u>
	<u><u>5,217</u></u>	<u><u>6,171</u></u>

Rashodi kamata

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Banke i druge finansijske institucije	160	274
Vlada Crne Gore	14	30
Privredna društva	65	94
Fizička lica	1,161	1,453
	<u>1,400</u>	<u>1,851</u>

5. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

Troškovi obezvrjeđenja

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
<i>Neto rezervisanja po osnovu:</i>		
- kredita	436	(1,893)
- naknada	(1)	5
- stečena aktiva	4,175	1,491
- ostala aktiva	24	76
	<u>4,634</u>	<u>(321)</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

5. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

Troškovi rezervisanja

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Neto rezervisanja po osnovu:		
- vanbilansnih stavki	47	63
- ostala aktiva	68	40
	<u>115</u>	<u>103</u>

Promjene na računima ispravki vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

	U hiljadama EUR						
	Kreditni (napomena 14)	Kamate i pale garancije (napomena 14)	Naknade	Stečena aktiva (napomena 19)	Beneficije zaposlenim a i sudski sporovi (napomena 22)	Vanbilans na evidencija (napomena 22)	Ukupno
Stanje, 31. decembar 2014. godine.	4,613	1,674	205	2,378	311	128	9,309
Ispravke vrijednosti u toku godine, neto	436	322	(1)	4,175	34	47	5,013
Ostalo	-	1	21	-	-	-	22
Stanje, 31. decembar 2015. godine.	<u>5,049</u>	<u>1,997</u>	<u>225</u>	<u>6,553</u>	<u>345</u>	<u>175</u>	<u>14,344</u>

6. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

Prihodi od naknada

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Naknade po kreditima	218	320
Naknade po vanbilansnim poslovima	83	87
Naknade za usluge platnog prometa	614	651
Prihodi od naknada po osnovu trgovine devizama	148	204
Ostale naknade i provizije	431	465
	<u>1,494</u>	<u>1,727</u>

Rashodi naknada

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Naknade Centralnoj banci	94	111
Naknade po osnovu premije za zaštitu depozita	389	334
Ostale naknade i provizije	198	186
	<u>681</u>	<u>631</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

7. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Neto zarade	1,101	958
Porezi, prirezi i doprinosi na zarade	1,033	990
Ostale neto naknade zaposlenima	211	241
Naknade članovima Odbora direktora (napomena 27)	78	78
Neto trošak prevoza	38	38
Putni troškovi i dnevnice	23	25
Obuka zaposlenih	9	8
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	32	46
Ostali troškovi	51	50
	2,576	2,434

8. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Troškovi zakupa	183	175
Troškovi obezbjeđenja	200	196
Troškovi električne energije i goriva	69	76
Čišćenje	20	23
Porezi vezani za poslovni prostor	66	47
Troškovi održavanja vozila	11	7
Osiguranje	26	20
Troškovi kontrole	111	136
Sudski troškovi	14	36
Ostale stručne naknade	12	4
Troškovi advokatskih usluga	73	98
Troškovi intelektualnih usluga	67	30
Troškovi transporta novca	31	39
Telefon	40	55
Troškovi komunikacionih mreža	311	207
Kancelarijski materijal	64	48
Komunalne usluge	10	11
Troškovi reprezentacije	10	26
Reklamiranje i marketing	135	190
Razni troškovi	428	408
	1,881	1,832

Razni troškovi odnose se na: troškove tekućeg održavanja osnovnih sredstava EUR 244 hiljada (2014: EUR 191 hiljada), troškove skladištenja dokumentacije EUR 40 hiljada (2014: EUR 33 hiljada), troškove usluga posredovanja agencije za zapošljavanje EUR 25 hiljada (2013: EUR 2 hiljade), troškove ostalih neproizvodnih usluga EUR 21 hiljade (2014: EUR 32 hiljade), troškove goriva EUR 21 hiljada (2014: EUR 25 hiljade), potrošni materijal EUR 14 hiljada (2014: EUR 9 hiljada), publikacije EUR 6 hiljada (2014: EUR 7 hiljada) i ostale troškove koji pojedinačno nisu materijalno značajni.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

9. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Nekretnine, postrojenja i oprema (napomena 16)	190	211
Nematerijalnih sredstava (napomena 17)	90	90
	280	301

10. OSTALI PRIHODI

Ostali prihodi za godinu do dana 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 45 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 141 hiljada) najvećim dijelom se odnose na naplatu obračunate kamate u vanbilansu (evidentna kamata).

11. OSTALI RASHODI

Ostali rashodi za godinu do dana 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 347 hiljada (31. decembra 2014. godine: EUR 20 hiljada) najvećim dijelom se odnose na plaćeni porez na promet nepokretnosti za imovinu stečenu naplatom potraživanja u iznosu od EUR 309 hiljada.

12. POREZ NA DOBIT

Komponente poreza na dobit

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Tekući porez na dobit	6	122
Odloženi porez na dobit	(2)	18
	4	140

Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i proizvoda rezultata prije oporezivanja i propisane poreske stope

	U hiljadama EUR	
	2015.	2014.
Gubitak/Dobit prije oporezivanja	(4,983)	1,264
Porez na dobit po zakonskoj stopi od 9%	-	114
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	(1)	(8)
Ostalo	5	34
Poreski efekat na bilans uspjeha	4	140
<i>Efektivna poreska stopa</i>	<i>0%</i>	<i>11.08%</i>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

12. POREZ NA DOBIT (Nastavak)

a) Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 21 hiljadu odnose se na oporezive privremene razlike između poreske osnovice po kojoj se rezervisanja za otpremnine i sudske sporove priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim iskazima Banke.

b) Odložene poreske obaveze

Odložene poreske obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu od EUR 98 hiljada. Od toga na oporezive privremene razlike između poreske osnovice po kojoj se poslovni prostor i ostala fiksna aktiva priznaju u poreskom bilansu odnosi se EUR 44 hiljada i EUR 54 hiljada na oporezive privremene razlike između poreske osnovice po kojoj se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim iskazima Banke.

13. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD DEPOZITNIH INSTITUCIJA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	2,526	1,884
- u stranoj valuti	271	557
Žiro račun	2,126	4,369
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	7,374	5,358
	12,297	12,168

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine predstavlja minimum izdvojenih depozita u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“, br 73/15, 78/15 i 3/16). U skladu sa navedenim, banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite.

Računi depozita kod depozitnih institucija u Crnoj Gori u iznosu od EUR 7,374 hiljada (u 2014. godini EUR 5,358 hiljada) se odnose na obaveznu rezervu koja se izdvaja po stopi od 9.5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana i 8.5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana. Na depozite ugovorene sa ročnošću preko jedne godine koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 9.5%.

Banka može do 25% obavezne rezerve izdvojiti i držati u obliku državnih zapisa koje je emitovala Crna Gora. Na 15% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća Banci mjesečno naknadu obračunatu po stopi od 1% na godišnjem nivou, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

14. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Korespondentni računi kod inostranih banaka	15,711	11,848
Depoziti kod ino banaka	-	40
	15,711	11,888

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Dospjeli krediti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	5,416	4,468
- preduzetnici	27	14
- opštine	53	3
- fizička lica	1,681	1,530
Kratkoročni krediti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	3,145	2,322
- preduzetnici	58	47
- opštine	-	1
- fizička lica	401	483
Dugoročni krediti, uključujući tekuća dospjeća:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	21,806	24,208
- javna preduzeća	100	142
- preduzetnici	34	91
- opštine	3,555	6,037
- fizička lica	19,487	17,376
Ostalo	40	-
	55,803	56,722
Kamatna potraživanja:		
- krediti	2,719	2,430
Vremenska razgraničenja:		
- kamata po kreditima	19	33
Pale garancije	146	145
	2,884	2,608
Ukupno	58,687	59,330
<i>Minus:</i>		
Ispravka vrijednosti kredita	(5,049)	(4,613)
Ispravka vrijednosti kamata	(1,858)	(1,537)
Ispravka po neizmirenim garancijama	(139)	(137)
	(7,046)	(6,287)
	51,641	53,043

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (Nastavak)

Banka fizičkim licima odobrava različite vrste namjenskih i nenamjenskih kredita:

	I	KREDITI		Fiksna	Promjenljiva
GOTOVISNI KREDITI	1.	Gotovinski i krediti za refinansiranje	I grupa	8.99%- 10.50%	
			II grupa	8.99%- 11.95%	
			III grupa	10.50%- 12.95%	
			IV grupa	12.95%- 14.95%	
	2.	Gotovinski krediti za refinansiranje - akcijska ponuda	I grupa	6.50%	
	3.	Gotovinski krediti penzionerima uz polisu životnog osiguranja	II grupa	6.50%	
	4.	Gotovinski krediti namijenjeni pripremi turističke sezone	III grupa	7.99%	
			IV grupa	7.99%	
	3.	Gotovinski krediti namijenjeni pomorcima u USD		10.95%	
	4.	Gotovinski krediti penzionerima uz polisu životnog osiguranja		8.69%- 10.99%	
5.	Gotovinski krediti namijenjeni pripremi turističke sezone	I grupa	12.95%		
		II grupa	13.50%	6M EURIBOR + 10.30%	
		III grupa	13.95%	6M EURIBOR + 11.80%	
		IV grupa	15.95%	6M EURIBOR + 14.25%	
6.	Gotovinski krediti i krediti za refinansiranje obezbijeđeni fiducijom odnosno hipotekom	I grupa	8.99%- 10.50%	6M EURIBOR + 7.99%-9.40%	
POTROŠAČKI KREDITI	7.	Gotovinski krediti obezbijeđeni 100% depozitom	II grupa	8.99%- 11.50%	6M EURIBOR + 7.99%-10.30% 6M EURIBOR + 9.29%-11.80% 6M EURIBOR + 12.25%-14.25%
			III grupa	9.99%- 12.50%	
			IV grupa	12.95%- 14.95%	
				2.50%- 4.00%	
	8.	Potrošački krediti	I grupa	9.95%	
			II grupa	10.95%	
			III grupa	11.95%	
			IV grupa	14.45%	

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (Nastavak)

Banka fizičkim licima odobrava različite vrste namjenskih i nenamjenskih kredita:
 (Nastavak)

	I	KREDITI		Fiksna	Promjenljiva
			0% učešća	6.90%	
	9.	Kredit za kupovinu motornih vozila- akcijska ponuda	20% učešća	5.99%	6M EURIBOR + 6.95%
			30% učešća	4.99%	6M EURIBOR + 8.60%
	10.	Kredit za rekonstrukciju stambeno poslovnog prostora	50% učešća	3.99%	6M EURIBOR + 7.75%
	10.	Kredit za kupovinu motornih vozila- akcijska ponuda	0% depozit	6.90%	
			20% depozit	4.99%	6M EURIBOR + 10.8%
			30% depozit	2.99%	6M EURIBOR + 12.25%
	11.	Kredit za nerezidente za kupovinu nekretnina	101% depozit	2.50%	
	11.	Kredit za kupovinu motornih vozila	I grupa	7.49%- 9.95%	
			II grupa	7.49%- 10.95%	6M EURIBOR + 9.4%
			III grupa	9.49%- 11.95%	6M EURIBOR + 10.95%
			IV grupa	12.45%- 14.95%	6M EURIBOR + 12.45%

Kratkoročni krediti pravnim licima odobravaju se po nominalnim kamatnim stopama od 3% do 15% na godišnjem nivou.

Dugoročni krediti pravnim licima odobravaju se na maksimalni period do šest godina, po nominalnim kamatnim stopama od 6.60+6M EURIBOR% do 12.40+6M EURIBOR% na godišnjem nivou.

Na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine svi krediti odobreni su komitentima sa sjedištem na području Crne Gore i Srbije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Koncentracija po djelatnostima ukupno bruto plasiranih kredita komitentima od strane Banke je sljedeća:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Poljoprivreda, lov i ribolov	1,256	2,173
Građevinarstvo	6,195	9,778
Trgovina	8,598	8,015
Usluge, turizam, ugostiteljstvo	1,577	2,324
Transport, skladištenje, PTT, komunikacije	615	674
Trgovina nekretninama	282	98
Administracija, druge javne usluge	606	579
Stanovništvo	21,568	19,389
Ostalo	15,106	13,692
	55,803	56,722

16. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Vrsta hartije	Datum emisije	Datum dospijeća	Kamatna stopa	Broj hartija od vrijednosti	U hiljadama EUR	
					31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Državne obveznice Republike Srbije	23. mart 2015	25. mart 2020	4.79%	2,000	2,069	-
Državne obveznice Republike Srbije	22. aprila 2015	24. aprila 2018	3.90%	2,500	2,561	-
Državne obveznice Republike Srbije	29. januar 2014	31. januar 2019	5.10%	2,000	2,089	2,090
Državne obveznice Republike Srbije	22. april 2014	24. april 2014	4.92%	2,000	2,069	2,072
Državne obveznice Republike Srbije	31. decembar 2012	4. januar 2015	4.88%	3,000	-	3,071
Državne obveznice Republike Srbije	9. septembar 2013	11. septembar 2016	4.88%	3,031	-	3,071
Državne obveznice Republike Srbije	11. jun 2014	13. jun 2016	4.05%	2,000	-	2,048
Državne obveznice Republike Srbije	29. jul 2014	31. jul 2014	4.00%	2,000	-	2,035
Državne obveznice Republike Srbije	23. septembar 2014	25. septembar 2017	4.80%	4,000	4,042	4,049
Državne obveznice Republike C.Gore*	15. decembar 2015	3. mart 2018	5,00%	402	2,708	-
					15,538	18,436
Potraživanja za fakturisanu kamatu HOV					395	500
					15,933	18,936

*Kupovina na sekundarnom trzistu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

16. INVESTICIONE HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (Nastavak)

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju inicijalno se procjenjuju po nabavnoj vrijednosti, a na dan bilansa procjenjuju se po tržišnoj (fer) vrijednosti, ako je poznata. Promjena tržišne vrijednosti se iskazuje u okviru kapitala, u korist ili na teret revalorizacionih rezervi, sve do otuđenja tih finansijskih sredstava kada se revalorizacione rezerve prenose u prihode ili rashode. Banka je u korist revalorizacionih rezervi a u skladu sa Metodologijom za vrednovanje hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju u toku 2015. godine i na dan 31. decembra 2015. godine izdvojila EUR -2 hiljada i EUR 602 hiljade, respektivno.

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu EUR 0 hiljada (2014: EUR 1,898 hiljada) .

17. NEKRETNINE, POSTROJENJE I OPREMA

Kretanja na nekretninama, opremi i ostalim sredstvima za 2015. i 2014. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

	U hiljadama EUR		
	Građevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Ukupno
<i>Nabavna vrijednost</i>			
Stanje, 1. januar 2014. godine	1,850	1,907	3,757
Nove nabavke tokom godine	-	79	79
Otuđenja i rashodovanja	-	(128)	(128)
Stanje, 31. decembar 2014. godine	1,850	1,858	3,708
Stanje, 1. januar 2015. godine	1,850	1,858	3,708
Nove nabavke tokom godine	9	104	113
Otuđenja i rashodovanja	-	(172)	(172)
Stanje, 31. decembar 2015. godine	1,859	1,790	3,649
<i>Ispravka vrijednosti</i>			
Stanje, 1. januar 2014. godine	339	1,561	1,900
Amortizacija (napomena 9)	70	141	211
Otuđenja i rashodovanja	-	(127)	(127)
Stanje, 31. decembar 2014. godine	409	1,575	1,984
Stanje, 1. januar 2015. godine	409	1,575	1,984
Amortizacija (napomena 9)	69	121	190
Otuđenja i rashodovanja	-	(171)	(171)
Stanje, 31. decembar 2015. godine	478	1,525	2,003
<i>Neotpisana vrijednost na dan:</i>			
- 31. decembra 2015. godine	1,381	265	1,646
- 31. decembra 2014. godine	1,441	283	1,724

Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka nema imovinu pod zalogom radi obezbjeđenja otplate kredita i drugih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

18. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Nematerijalna sredstva se najvećim dijelom sastoje iz licenci i softvera. U pregledu koji slijedi prikazana su kretanja na nematerijalnim sredstvima u toku 2015. i 2014. godine:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januar	659	512
Povećanja	10	147
Stanje, 31. decembar	<u>669</u>	<u>659</u>
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januar	442	352
Amortizacija (napomena 9)	90	90
Ostalo	(2)	-
Stanje, 31. decembar	<u>530</u>	<u>442</u>
Neotpisana vrijednost na dan 31. decembra	<u><u>139</u></u>	<u><u>217</u></u>

19. OSTALA FINANSIJSKA POTRAŽIVANJA

Ostala finansijska potraživanja u ukupnom iznosu od EUR 573 hiljade odnose se na potraživanja po osnovu naknade štete (EUR 272 hiljada), potraživanja po osnovu naknade za advokatske usluge (EUR 104 hiljada) i ostala potraživanja koja pojedinačno nisu materijalno značajna. Ispravka vrednosti naknada i provizija u iznosu od EUR 225 hiljada je prikazana u okviru Napomene 20 - Ostala poslovna potraživanja.

20. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	18,874	18,675
Unaprijed plaćeni troškovi	78	42
	<u>18,952</u>	<u>18,717</u>
<i>Ispravka vrijednosti stečene aktive</i>	<u>(6,553)</u>	<u>(2,378)</u>
	12,399	16,339
<i>Ispravka vrednosti naknade i provizije (Napomena 19)</i>	<u>(225)</u>	<u>(200)</u>
	<u><u>12,174</u></u>	<u><u>16,139</u></u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

20. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA (Nastavak)

Stečena aktiva u iznosu od EUR 18,874 hiljada na dan 31. decembra 2015. godine (31. decembra 2014: EUR 18,675 hiljada) se odnosi na sredstva stečena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja kredita (Fiducija). U nastavku je dat uporedni pregled sredstava stečenih naplatom potraživanja i pripadajuće ispravke.

Godina	Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	Ispravka stečene aktive	vrijednosti	Neto knjigovodstvena vrijednost stečene aktive
2010	8,264	-		8,264
2011	9,069	28		9,041
2012	10,551	28		10523
2013	13,252	887		12,365
2014	18,675	2,378		16,297
2015	18,874	6,553		12,321

Ova sredstva se vode po nižoj od bruto knjigovodstvene vrijednosti potraživanja ili tržišne vrijednosti sredstva obezbjeđenja umanjenoj za troškove prodaje. Banka je u toku 2015. godine stekla imovinu po osnovu aktiviranja sredstava obezbjeđenja - poslovni prostor na lokaciji u Baru (LN 2329 KO Novi Bar) ukupne površine 385m² i vrijednosti na dan sticanja EUR 199 hiljada.

Ukupna neto vrijednost sredstava stečenih naplatom potraživanja kod kojih Banka, na dan 31. decembra 2015. godine, nije ušla u posjed iznosi EUR 9,594 hiljada. S obzirom da je Banka u sudskim postupcima za sva ova sredstva očekuje se da će Banka u bližoj budućnosti ući u posjed za sva navedena sredstva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

21. DEPOZITI KLIJENATA (Nastavak)

Depozite Banke čine depoziti koje su uložili:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Depoziti po viđenju:		
- opštine	330	795
- privredna društva u privatnom vlasništvu	6,923	8,754
- preduzetnici	102	102
- fizička lica	32,744	27,574
- nevladine organizacije	338	333
- ostali	97	229
	<u>40,534</u>	<u>37,787</u>
Kratkoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	2,877	2,991
- opštine	1,300	1,300
- fizička lica	25,941	25,409
	<u>30,118</u>	<u>29,700</u>
Dugoročni depoziti:		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	740	590
- fizička lica	4,614	7,641
	<u>5,354</u>	<u>8,231</u>
	<u>76,006</u>	<u>75,718</u>
<i>Obaveze za kamate i ostala pasiva</i>		
Vremenska razgraničenja: depoziti	813	1,008
	<u>76,819</u>	<u>76,726</u>

Depoziti po viđenju stanovništva u EUR su deponovani po kamatnoj stopi od 0.05% - 0.10% na godišnjem nivou, odnosno u stranim valutama po kamatnoj stopi od 0.01 %- 0.05% na godišnjem nivou.

Oročeni depoziti stanovništva u EUR sa rokom dospjeća do:

3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 1.20%- 1.50% godišnje
 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.50%-2.80% godišnje
 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.80%- 3.30% godišnje
 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 2.00%- 3.50% godišnje
 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 2.20%- 3.85% godišnje.

Oročeni depoziti stanovništva u stranim valutama sa rokom dospjeća do:

3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 0.35% do 1.20% godišnje
 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 0.80% do 1.50% godišnje
 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.10%do 2.00% godišnje
 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 1.30% do 2.20% godišnje
 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1.35% do 2.50% godišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

21. DEPOZITI KLIJENATA (Nastavak)

Na depozite po viđenju pravnih lica u EUR, Banka ne plaća kamatu.

Oročeni depoziti pravnih lica u EUR sa rokom dospijeca do:

3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 0,50% godišnje
 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 1,20% godišnje
 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 2,00% godišnje
 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 2,30% godišnje
 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 2,40% godišnje.

Oročeni depoziti pravnih lica u stranim valutama sa rokom dospijeca do:

3 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 0,10% godišnje
 6 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 0,15% do 0,35% godišnje
 12 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 0,30% do 0,55% godišnje
 24 mjeseca su deponovani po kamatnoj stopi od 0,40% do 0,65% godišnje
 36 mjeseci su deponovani po kamatnoj stopi od 0,40% do 0,65% godišnje.

Na dan 31. decembra 2015. godine Banka ima EUR 1,350 hiljada (31. decembra 2014: EUR 2,130 hiljada) namjenskih depozita koji predstavljaju sredstva obezbjeđenja datih kredita i plasmana

22. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA I OSTALIH KLIJENATA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Evropska investiciona banka	4,071	4,875
	4,071	4,875
Investiciono razvojni fond Crne Gore	160	411
Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća	52	105
Ministarstvo finansija Crne Gore	455	455
	667	971
Fakturisana kamata	3	4
Vremenska razgraničenja - krediti	139	182
Vremenska razgraničenja - naknade	380	400
	522	586
	5,260	6,432

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

22. POZAJMLJENA SREDSTVA OD BANAKA I OSTALIH KLIJENATA (Nastavak)

Na dan 31. decembar 2015. godine Banka ima sljedeća pozajmljena sredstava od Evropske investicione banke:

			U hiljadama EUR	
	Period/ Godina	Godišnja kamatna stopa	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Evropska investiciona banka	10	3.68%	1,500	1,875
Evropska investiciona banka	10	2.03%	2,571	3,000
			<u>4,071</u>	<u>4,875</u>

Obaveze po uzetim kreditima i pozajmicama sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine u iznosu EUR 4,071 hiljada (u 2014. godini EUR 4,875 hiljada) odnose se na obaveze prema Evropskoj investicionoj banci po osnovu uzetog kredita za finansiranje investicionih projekata, sa grace periodom od 2 godine. Po navedenim kreditima Banka nema obavezu ispunjenja finansijskih pokazatelja.

Dospijeće obaveza po uzetim kreditima i pozajmicama od Evropske investicione banke prikazano je u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR 31. decembar 2015.
do 1 godine	804
od 1 do 2 godine	804
od 2 do 3 godine	804
od 3 do 4 godine	804
od 4 do 5 godina	429
preko 5 godina	426
	<u>4,071</u>

Obaveze prema Vladi Crne Gore u iznosu od EUR 667 hiljada (u 2014. godini EUR 971 hiljada) se odnose na obaveze po uzetim dugoročnim kreditima od Investiciono razvojnog fonda u iznosu od EUR 160 hiljada (u 2014. godini: EUR 411 hiljade) i Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća u iznosu od EUR 52 hiljade (u 2014. godini 105 hiljada) koje Banka plasira krajnjim korisnicima za finansiranje investicionih projekata na rok do 3 godine sa grace periodom od 12 do 24 mjeseca, kao i na obaveze po uzetom kreditu od Ministarstva finansija Crne Gore u iznosu od EUR 455 hiljada (u 2014. godini: EUR 456 hiljada) za Projekat 1000+ stanova namijenjenog za rješavanje stambenih potreba socijalno ugroženih kategorija stanovništva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

23. REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM KREDITNIM IZLOŽENOSTIMA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansnih izloženosti	175	128
Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	173	145
Rezervisanja za neiskorišćene godišnje odmore	96	108
Rezervisanja za sudske sporove (napomena 29)	76	58
	520	439

24. OSTALE OBAVEZE

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Obaveze po komisionim poslovima	24	19
Primljeni avansi	8	92
Obaveze za ostale poreze	17	14
Obaveze prema dobavljačima	129	140
Ostale obaveze	47	102
	225	367

25. KAPITAL

a) Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine čini 2,737 običnih akcija, nominalne vrijednosti EUR 10,000. Zakon o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10 i 40/11) definisao je minimalni iznos novčanog kapitala banke u vrijednosti od EUR 5,000 hiljada. Na dan 31. decembra 2015. godine novčani kapital Banke je usaglašen sa propisanim minimumom.

U toku 2015. godine nijesu isplaćivane dividende Komercijalnoj banci a.d., Beograd (2014. godina : isplaćeno EUR 1,000 hiljada) .

Na dan 31. decembra 2014. godine, Komercijalna banka a.d., Beograd je 100% vlasnik Banke.

b) Ostale rezerve

Na dan 31. decembra 2015. godine ostale rezerve iznose EUR 4,922 hiljade (2014: EUR 2,367 hiljada)

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

25. KAPITAL (Nastavak)**c) Regulatorne rezerve**

Odlukom Skupštine akcionara Banke br.4/36 od 22. maja 2015.godine potrebne odnosno nedostajuće rezerve po regulatornom zahtjevu u iznosu EUR 2,590 hiljada su pokrivena na način:

- iskazana dobit za 2014. godinu u iznosu od EUR 1,124 hiljade u cjelosti je raspoređena za pokriće obračunate potrebne odnosno nedostajuće rezerve u okviru bilansne aktive
- Nepokriveni dio obračunate potrebne odnosno nedostajuće rezerve u iznosu od EUR 1,467 hiljada pokriven je iz dijela neraspoređene dobiti iz prethodnih godina i to EUR 1,401 hiljadu za bilansnu, odnosno EUR 66 hiljada za vanbilansnu aktivu.

26. USAGLAŠENOST SA PROPISIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Osnovni kapital Banke, formiran u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl. list CG“, br. 60/08, 41/09, 38/11 i 55/12), na dan 31. decembra 2015. godine iznosi EUR 23,418 hiljada. Osnovni kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine čine osnovni elementi sopstvenih sredstava Banke: uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja, neraspoređeni iznos dobiti iz prethodnih godina i neraspoređeni iznos dobiti tekuće godine, umanjeni za iznos nematerijalne imovine.

Sopstvena sredstva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine iznose EUR 24,044 hiljada i predstavljaju zbir osnovnog i dopunskog kapitala Banke. Na dan 31. decembra 2015. godine, Banka je prikazala odbitne stavke koje umanjuju bruto sopstvena sredstva Banke. Odbitnu stavku od kapitala na dan 31. decembra 2015. godine iznos nedostajućih rezervi u iznosu od EUR 3,218 hiljada. Rizikom ponderisana bilansna i vanbilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31. decembra 2014. godine iznosi EUR 81,749 hiljada.

Odlukom Centralne banke Crne Gore o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“ br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13 i 51/13), propisano je da iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi 40% sopstvenih sredstava banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju ukupnog iznosa sopstvenih sredstava banke. Ulaganjima u nepokretnosti ne smatra se sticanje nepokretnosti u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja problematičnog duga, u stečajnom postupku, postupku likvidacije, ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja banke, ukoliko od dana sticanja nepokretnosti nije prošlo više od četiri godine. Propisima Centralne banke Crne Gore nije propisan rok u kome Banka mora da proda sredstva stečena naplatom potraživanja.

U skladu sa Zakonom o bankama („Sl. list CG“, br.17/08, 44/10 i 40/11), Banka je obavezna da održava minimalan stepen koeficijenta solventnosti od 10%. Koeficijent solventnosti izračunat od strane Banke, na dan 31. decembra 2015. godine, iznosi 25.32% (31. decembra 2014: 30.19%) i veći je od propisanog minimuma.

Najveća izloženost prema jednom licu na dan 31. decembra 2015. godine iznosi 53.36% i iznad je propisanog maksimuma od 25% sopstvenih sredstava. Banka na dan 31. decembra 2015. godine nije imala velikih izloženosti koje u zbiru prelaze 800% sopstvenih sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

27. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Neopozive obaveze za davanje kredita	9,119	6,549
Izdate garancije		
Izdate plative garancije	2,802	3,708
Izdate činidbene garancije	546	564
Ostale vrste garancija	10	63
Kolateral po osnovu potraživanja	193,827	215,625
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	552	518
Ukupno	<u>206,856</u>	<u>227,027</u>
Memorandum		
Evidentna kamata	<u>5,071</u>	<u>5,256</u>
	<u>211,927</u>	<u>232,283</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2015.	U hiljadama EUR 31. decembar 2014.
<u>Potraživanja</u>		
<i>Devizni računi:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	7,195	974
<i>Ostali depoziti:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	-	-
Ukupno potraživanja	7,195	974
<u>Obaveze</u>		
<i>Pozajmice:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd		-
<i>Depoziti po viđenju:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	34	32
Kamate na pozajmice-razgraničenje		-
Ukupno obaveze	34	32
Potraživanja/ (obaveze), neto	7,161	942
<u>Prihodi</u>		
<i>Dobici po osnovu kursnih razlika:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	101	50
Ukupno prihodi	101	50
<u>Rashodi</u>		
<i>Rashodi od kamata na pozajmice:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	-	107
<i>Rashodi naknada:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	9	7
<i>Gubici po osnovu kursnih razlika:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	67	25
Ukupno rashodi	76	139
Rashodi, neto	25	(89)
<u>Vanbilansna potraživanja</u>		
<i>Komisioni poslovi:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	-	-
<i>Potraživanja za glavnicu po komisionu:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	20	21
<i>Potraživanja za kamatu po komisionu:</i>		
- Komercijalna banka a.d., Beograd	7	7
	27	28

Na dan 31. decembra 2015. godine, potraživanja od zaposlenih iznose EUR 1,054 hiljada (2014: EUR 968 hiljada), a odnose se na date kredite zaposlenima. Banka je tokom 2015. godine isplatila ključnom rukovodstvu koje uključuje Glavnog izvršnog direktora, izvršne direktore i direktore sektora iznos od EUR 553 hiljade na ime naknada (2014: EUR 528 hiljada). Članovima Odbora direktora i Odbora za reviziju na ime naknada je isplaćen iznos od EUR 78 hiljada (2014: EUR 78 hiljada) (napomena 7).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Banka je prepoznala proces upravljanja rizicima kao ključni element upravljanja poslovanjem, s obzirom da izloženost rizicima proizilazi iz svih poslovnih aktivnosti, kao neodvojivog dijela bankarskog poslovanja, kojima se upravlja kroz identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu i izvještavanje, odnosno uspostavljanjem ograničenja rizika, kao i izvještavanje u skladu sa strategijama i politikama.

Banka je uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima koji obuhvata: strategije, politike, procedure i metodologije upravljanja rizicima, odgovarajuću organizacionu strukturu, efektivan i efikasan proces upravljanja svim rizicima kojima je izložena, adekvatan sistem internih kontrola, odgovarajući informacioni sistem i adekvatan proces interne procjene adekvatnosti kapitala.

Proces upravljanja rizicima uključuje jasno definisanje i dokumentovanje profila rizičnosti, kao i usklađivanje profila rizičnosti sa sklonošću Banke za preuzimanje rizika, a u skladu sa usvojenim strategijama i politikama.

Strategijom upravljanja rizicima i Strategijom i planom upravljanja kapitalom, Banka je postavila sljedeće ciljeve u okviru sistema upravljanja rizicima: minimiziranje negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital uz poštovanje definisanih okvira prihvatljivog nivoa rizika, održavanje potrebnog nivoa adekvatnosti kapitala, razvoj aktivnosti Banke u skladu sa poslovnim mogućnostima i razvojem tržišta u cilju ostvarivanja konkurentskih prednosti.

Banka primjenjuje međunarodno priznate standarde i permanentno prati sve najave i izmjene u zakonskoj regulativi, analizira uticaj na nivo rizika i preduzima mjere za blagovremeno usklađivanje svog poslovanja sa novim propisima, a u skladu sa prihvatljivim nivoom rizika za Banku. Kroz jasno definisan proces uvođenja novih proizvoda Banka analizira uticaj svih novih usluga i proizvoda na buduću izloženost rizicima u cilju optimizacije svojih prihoda i troškova za procijenjeni rizik, kao i minimiziranja svih potencijalno mogućih negativnih efekata na finansijski rezultat Banke.

Sistem upravljanja rizicima

Sistem upravljanja rizicima je definisan sljedećim aktima:

- Strategijom upravljanja rizicima i Strategijom i planom upravljanja kapitalom;
- Strategijom postupanja sa nekvalitetnim kreditima;
- Politikama upravljanja rizicima;
- Procedurama upravljanja rizicima;
- Metodologijama za upravljanje pojedinačnim rizicima;
- Ostalim aktima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Strategija upravljanja rizicima sadrži:

- pregled i definicije svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena;
- ciljeve koje Banka želi da ostvari strategijom;
- opšte kriterijume i metode koji su relevantni za kreiranje okvira za upravljanje rizicima;
- osnovne principe o politici rizika;
- opredjeljenje za poslovne aktivnosti, proizvode i usluge, koji će biti dominantni u poslovanju Banke, sa opisom osnovne orijentacije Banke u vezi sa pojedinačnim vrstama rizika koje proizilaze iz njenih poslovnih aktivnosti;
- definisanje sklonosti Banke ka preuzimanju rizika (apetit prema riziku), sa očekivanim odnosom prinosa i rizika za djelove bančnih portfolija i ukupnu aktivu;
- osnove procesa interne procjene adekvatnosti kapitala Banke;
- podjelu nadležnosti i odgovornosti, kao i komentare o budućem razvoju poslovnih odjeljenja banke.

Dugoročni ciljevi za upravljanje rizicima koje Banka želi da ostvari strategijom su:

- razvoj aktivnosti u skladu sa poslovnom Strategijom i mogućnostima i razvojem tržišta u cilju stvaranja konkurentskih prednosti;
- izbjegavanje ili minimiziranje rizika u cilju održavanja poslovanja u okvirima prihvatljivog nivoa rizika;
- minimiziranje negativnih efekata na kapital Banke;
- održavanje potrebnog nivoa adekvatnosti kapitala;
- diversifikacija rizika kojima je Banka izložena.

Politike upravljanja pojedinim vrstama rizika bliže definišu:

- način organizovanja procesa upravljanja rizicima Banke i jasna razgraničenja odgovornosti zaposlenih u svim fazama tog procesa;
- način procjene rizičnog profila Banke i metodologije za identifikovanje i mjerenje, odnosno procjenu rizika;
- načine praćenja i kontrole rizika i uspostavljanje sistema limita, odnosno vrste limita koje Banka koristi i njihovu strukturu;
- mjere za ublažavanje rizika i pravila za primjenu tih mjera;
- način i metodologiju za sprovođenje procesa interne procjene adekvatnosti kapitala Banke;
- principe funkcionisanja sistema internih kontrola;
- okvir i učestalost stres testiranja, kao i postupanje u slučajevima nepovoljnih rezultata stres testova.

Procedurama upravljanja rizicima Banka bliže definiše proces upravljanja rizicima i nadležnosti i odgovornosti svih organizacionih djelova Banke u sistemu upravljanja rizicima.

Banka je pojedinačnim metodologijama detaljnije propisala metode i pristupe koji se koriste u sistemu upravljanja rizicima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Nadležnosti**

Odbor direktora utvrđuje ciljeve i strategije Banke i obezbjeđuje njihovo sprovođenje, uključujući strategiju upravljanja rizicima i strategiju upravljanja kapitalom; uspostavlja i održava sistem upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju; utvrđuje politike i procedure za upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju; obezbjeđuje sprovođenje procesa interne procjene adekvatnosti kapitala i njegovu usklađenost sa strateškim ciljevima poslovanja; utvrđuje godišnji plan Banke, uključujući i finansijski plan; usvaja godišnji izvještaj o poslovanju Banke sa izvještajem spoljnog revizora i izvještaje o poslovanju Banke tokom godine; odobrava transakcije koje značajnije utiču na strukturu bilansa i rizičnost poslovanja Banke, u skladu sa politikama i procedurama za upravljanje rizicima; periodično razmatra i ocjenjuje izuzetke učinjene u odnosu na utvrđene politike i procedure; usvaja godišnji plan interne revizije i izvještaje interne revizije Banke; uspostavlja osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatne veličini Banke, složenosti poslova i nivou preuzetog rizika; donosi opšte akte Banke, osim akata koje donosi Skupština akcionara; usvaja plan kontinuiteta poslovanja i plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa; odobrava uvođenje novih proizvoda i usluga u poslovanje Banke; donosi odluku o organizacionoj strukturi Banke; obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i Statutom Banke.

Odbor za reviziju analizira i prati funkcionisanje sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i daje predloge za unaprjeđenje strategija, politika i procedura za upravljanje rizicima; analizira i prati funkcionisanje sistema interne kontrole; razmatra program i izvještaje interne revizije i daje mišljenje o nalazima interne revizije; prati realizaciju preporuka interne revizije; analizira finansijske izvještaje Banke prije njihovog dostavljanja Odboru direktora; ocjenjuje kvalitet iskaza i informacija prije njihovog dostavljanja Odboru direktora, a naročito: primjenu računovodstvenih politika i procedura, odluke koje zahtijevaju visoki stepen procjene, uticaj neuobičajenih transakcija na finansijske iskaze, kvalitet politika objedinjavanja podataka, promjene nastale kao posljedica izvršenih revizija, pretpostavke o trajnosti poslovanja, usklađenost sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i propisima; daje mišljenje o izboru spoljnog revizora Banke i predlaže iznos naknade za vršenje revizije.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom vrši nadzor nad upravljanjem rizicima u pojedinim područjima poslovanja Banke, prati izloženost Banke rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki, predlaže mjere za upravljanje kamatnim rizikom i rizikom likvidnosti, a obavlja i druge poslove utvrđene odlukom Odbora direktora i aktima Banke.

Kreditni odbor razmatra predloge Sektora poslova sa privredom i Sektora poslova sa stanovništvom, mišljenje i stavove Sektora upravljanja rizicima po kreditnim predlozima za odobrenje kreditnih zahtjeva do iznosa limita za transakcije u nadležnosti glavnog izvršnog direktora i izvršnih direktora, predlaže glavnom izvršnom direktoru i izvršnim direktorima donošenje odluke o odobrenju kredita do iznosa iz njihove nadležnosti, predlaže izvršnim direktorima unapređenje prakse politika i procedura upravljanja kreditnim rizikom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Nadležnosti (Nastavak)**

Izvršni direktori sprovode utvrđene strategije Banke, uključujući strategije i politike upravljanja rizicima, kao i strategiju upravljanja kapitalom; obezbjeđuju da zaposleni u Banci budu upoznati sa propisima i drugim aktima Banke kojima se uređuju njihove radne obaveze; odlučuju o poslovnim transakcijama u skladu sa aktima Banke; izvještavaju Odbor direktora u skladu sa aktima Banke a naročito o odlukama koje se odnose na transakcije koje su u njihovoj nadležnosti, kupovinu i raspolaganje osnovnim sredstvima koje su u njihovoj nadležnosti; sprovode plan kontinuiteta poslovanja i plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa, vrši njihovo revidiranje u skladu sa poslovnim promjenama i kontinuirano testiranje; bez odlaganja informišu Odbor direktora i Centralnu banku o svakom pogoršanju finansijskog stanja Banke ili opasnosti od tog pogoršanja, kao i o drugim činjenicama koje mogu znatno uticati na finansijsko stanje Banke; odlučuju o drugim pitanjima koja su u njihovoj nadležnosti saglasno aktima Banke, kao i o pitanjima koja nijesu u nadležnosti Skupštine akcionara i Odbora direktora Banke.

Sektor upravljanja rizicima je nadležan da identifikuje, mjeri, procjenjuje i upravlja rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju; identifikuje moguće uzroke za pojavu određenih vrsta rizika; obavlja superviziju i monitoring nad rizicima na nivou Banke; koordinira, mjeri i projektuje izloženost rizicima; predlaže politike, procedure i metodologije za upravljanje rizicima; izvještava nadležne Organe Banke o upravljanju rizicima.

Služba interne revizije je nezavisna funkcija kojom se obezbjeđuje ocjena adekvatnosti i efektivnosti sistema interne kontrole; identifikacija ključnih rizičnih područja poslovanja Banke i ocjena primjene i efektivnosti politika za upravljanje i metodologija za procjenu rizika; procjena kvaliteta i pouzdanosti informacionog sistema; preispitivanje tačnosti, pravovremenosti i pouzdanosti računovodstvenih i finansijskih iskaza i evidencija; ocjena usklađenosti nivoa kapitala i rizika u poslovanju Banke; testiranje transakcija i funkcionisanja posebnih procedura sistema interne kontrole; ocjena funkcije praćenja usklađenosti akata i poslovanja Banke sa zakonom, propisima i utvrđenim politikama i procedurama; davanje odgovarajućih preporuka za otklanjanje uočenih nepravilnosti i za unapređenje postojećih postupaka i sistema rada.

Služba praćenja usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom je zadužena za identifikaciju, mjerenje, praćenje, kontrolisanje i izvještavanje u vezi sa rizikom usklađenosti poslovanja Banke. Pored toga, Služba praćenja usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom, vrši i druge poslove saglasno obavezama definisanim Zakonom o bankama, Statutom Banke i drugim aktima koji uređuju predmetnu djelatnost.

Proces upravljanja rizicima

Banka redovno mjeri odnosno procjenjuje rizike koje je identifikovala u svom poslovanju. Mjerenje podrazumijeva primjenu kvalitativnih i kvantitativnih metoda i modela mjerenja koje omogućuju uočavanje promjena u profilu rizika i procjenu novih rizika.

Za sve identifikovane rizike Banka određuje njihovu značajnost koja je zasnovana na sveobuhvatnoj procjeni rizika koji su svojstveni pojedinim poslovima, proizvodima, aktivnostima i procesima Banke.

Ublažavanje rizika podrazumijeva diversifikaciju, prenos, smanjenje i/ili izbjegavanje rizika, a Banka ga sprovodi u skladu sa rizičnim profilom i sklonošću ka rizicima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Proces upravljanja rizicima (Nastavak)

Praćenje i kontrola rizika se zasniva i na limitima koje je Banka uspostavila. Oni zavise od poslovne strategije i tržišnog okruženja, kao i od nivoa rizika koji je Banka spremna da prihvati.

Izveštaji o upravljanju rizicima se redovno dostavljaju: Odboru direktora, Odboru za reviziju, Odboru za upravljanje aktivnom i pasivom, te Glavnom izvršnom direktoru i izvršnim direktorima, koji sadrže sve informacije neophodne za procjenu rizika i donošenje zaključaka o rizicima Banke.

Vrste rizika

Banka je u poslovanju posebno izložena sljedećim vrstama rizika: kreditnom i sa njim povezanim rizicima, riziku likvidnosti, tržišnom-deviznom riziku, operativnom riziku i riziku zemlje, kao i svim ostalim rizicima koji se mogu pojaviti pri redovnom poslovanju Banke.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizvršenja obaveza dužnika prema Banci.

U okviru kreditnog rizika Banka prati sljedeće rizike:

- **rizik neizvršenja (default risk)** - rizik od gubitka koji može nastupiti ukoliko dužnik ne izmiri svoju obavezu prema Banci;
- **rizik promjene kreditnog kvaliteta aktive (downgrade risk)** - rizik od gubitka koji može nastati ukoliko dođe do pogoršanja nivoa rizičnosti dužnika (pogoršanja kreditnog rejtinga dužnika);
- **rizik koncentracije** je rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom faktoru rizika ili vrsti rizika, kao što su: izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, privrednim granama, vrstama proizvoda i aktivnosti, instrumentima kreditne zaštite,...
- **rizik izloženosti** je rizik koji može proisteci po osnovu izloženost Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica ili licima povezanim sa Bankom;
- **rizik zemlje** je rizik koji se odnosi na zemlju porijekla dužnika i predstavlja rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti naplate potraživanja od dužnika kao posledice ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla dužnika.

Pored navedenih Banka prati i sa kreditnim rizikom povezane sljedeće rizike:

- **rezidualni rizik** je rizik da tehnike ublažavanja kreditnog rizika budu manje efikasne nego što je očekivano, odnosno da njihovo korišćenje nedovoljno utiče na umanjeње rizika kojima je Banka izložena;
- **rizik izmirenja/ispоруke** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveze druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke;
- **rizik druge ugovorne strane** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji prije konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije, odnosno izmirenja novčanih obaveza po toj transakciji.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Proces upravljanja rizicima (Nastavak)**

U skladu sa obimom, vrstom i složenošću poslova koje obavlja, Banka je organizovala proces upravljanja kreditnom rizikom i jasno razgraničila odgovornosti zaposlenih u svim fazama tog procesa. Organizacioni model sistema upravljanja kreditnim rizikom Banke obezbeđuje adekvatnu komunikaciju, razmjenu informacija i saradnju na svim organizacionim nivoima, a takođe obezbeđuje jasnu, operativnu i organizacionu razdvojenost funkcije za nezavisno upravljanje rizicima i aktivnosti podrške s jedne strane, od aktivnosti preuzimanja rizika, odnosno podjelu dužnosti, nadležnosti i odgovornosti. Banka je uspostavila i adekvatan informacioni sistem koji podrazumijeva potpunu informisanost lica uključenih u sistem upravljanja kreditnim rizikom i odgovarajuće izvještavanje rukovodstva Banke.

Cilj upravljanja kreditnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata kreditnog rizika na finansijski rezultat i kapital Banke, po osnovu bilansnih i vanbilansnih plasmana i na osnovu poslovanja sa drugom ugovornom stranom za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi.

Prihvatljiv nivo izloženosti kreditnom riziku Banke u skladu je sa definisanom Strategijom upravljanja rizicima i zavisi od strukture portfolija Banke, na osnovu koje se omogućuje limitiranje negativnih efekata na finansijski rezultat i minimiziranje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, rizik izmirenja i isporuke i rizik druge ugovorne strane u cilju održavanja adekvatnosti kapitala na prihvatljivom nivou. Banka odobrava plasmane klijentima (pravnim i fizičkim licima) za koje procjenjuje da su kreditno sposobni. S druge strane Banka ne ulaže u visoko-rizične plasmane kao što su ulaganja u visoko profitabilne projekte sa značajnim nivoom rizika i slično.

Osnovna načela upravljanja kreditnim rizikom su:

- upravljanje kreditnim rizikom na nivou pojedinačnih plasmana i na nivou cjelokupnog portfolija Banke;
- održavanje nivoa kreditnog rizika koji minimizira negativan uticaj na finansijski rezultat i kapital;
- rangiranje plasmana u skladu sa njihovom rizičnošću;
- poslovanje u skladu sa dobrim praksama za odobravanje plasmana;
- obezbeđenje adekvatnih kontrola za upravljanje kreditnim rizikom.

U cilju upravljanja kreditnim rizikom, Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i pribavlja odgovarajuće instrumente obezbeđenja plaćanja. Banka ocjenjuje kreditnu sposobnost svakog klijenta u momentu podnošenja zahtjeva i vrši monitoring dužnika, plasmana i kolateralu, kako bi bila u mogućnosti da preduzme odgovarajuće aktivnosti u cilju naplate svog potraživanja.

Identifikacija kreditnog rizika podrazumijeva analiziranje svih indikatora, koji dovode do nastanka i povećanja izloženosti kreditnom riziku. Banka na sveobuhvatan način blagovremeno utvrđuje uzroke tekuće izloženosti kreditnom riziku i procjenjuje uzroke izloženosti kreditnom riziku po osnovu nastalih i projektovanih promjena na tržištu, kao i po osnovu uvođenja novih poslovnih proizvoda i aktivnosti. Kreditni rizik Banke uslovljen je kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom urednošću u izvršavanju obaveza prema Banci, kao i kvalitetom instrumenata obezbeđenja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Proces upravljanja rizicima (Nastavak)**

Banka vrši kvantitativno i/ili kvalitativno mjerenje, odnosno procjenu identifikovanog kreditnog rizika. Proces merenja kreditnog rizika zasnovan je na dva paralelna pristupa:

- regulatorni pristup - proces obezvrjeđenja plasmana i procjene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama po osnovu Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 i Međunarodnog računovodstvenog standarda 37, kao i obračun rezervisanja saglasno regulativi Centralne Banke Crne Gore (CBCG);
- interni pristup - mjerenje nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana na osnovu internog sistema rejtinga.

Rejting sistem nije samo instrument za oblikovanje pojedinačnih odluka i procjenjivanje nivoa rizika pojedinačnog plasmana, već predstavlja osnovu za analizu portfolija, podršku prilikom odobrenja plasmana, kao i u postupku obezvrjeđenja plasmana i procjene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama u cilju rangiranja nivoa rizičnosti plasmana i iskazivanja realne vrijednosti potraživanja. Interni sistem rejtinga podleže redovnoj reviziji i unapređenju.

U analizi kreditnog rizika pored Internog sistema rejtinga Banka koristi i načela propisana regulativom CBCG, koja zahtevaju klasifikaciju svakog plasmana na osnovu propisanih kriterijuma i obračun rezerve za procjenu kreditnog rizika. Primjena ovih kriterijuma omogućava Banci da pokrije neočekivane gubitke koji mogu nastati usled nemogućnosti i nesposobnosti klijenta da svoje obaveze izmiruje o roku dospijeca prema ugovorom definisanim uslovima. U tom smislu Banka vrši klasifikaciju potraživanja i obračun potrebnog nivoa rezerve za procijenjene gubitke, redovnom analizom portfolija. Analiza obuhvata mjerenje adekvatnosti rezervi za procijenjene gubitke po klijentima, kategorijama rizika, djelovima portfolija i ukupnom portfoliju. Rezerve za procijenjene gubitke, predstavljaju određeni vid zaštite od mogućih negativnih posledica ukoliko se plasirana sredstva ne vrate o roku dospijeca i u punom iznosu.

Prije odobrenja plasmana Banka procjenjuje kreditnu sposobnost dužnika kao primarni izvor otplate plasmana na osnovu interno definisanih kriterijuma i ponuđeni kolateral kao sekundarni izvor naplate. Na osnovu identifikovanog i izmjerenog nivoa kreditnog rizika (procjene finansijskog stanja i kreditne sposobnosti dužnika, kao i vrijednosti i pravne sigurnost kreditne zaštite i drugih relevantnih faktora) i nezavisnog mišljenja o riziku, nadležni odbori i organi Banke, saglasno definisanom sistemu odlučivanja donose Odluku o odobrenju plasmana.

Prilikom donošenja odluka u oblasti kreditiranja, poštuje se princip dvostruke kontrole tzv. „princip četvoro očiju“, kojim se obezbeđuje da uvek postoji strana koja predlaže i strana koja odobrava određeni plasman.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke, odnosno održavanje prihvatljivog nivoa kvaliteta kreditnog portfolija Banke.

Osnovne tehnike ublažavanja kreditnog rizika su:

- limiti izloženosti - rizik koncentracije;
- diversifikovanje ulaganja;
- sredstva obezbjeđenja;
- rezidualni rizik.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Proces upravljanja rizicima (Nastavak)**

Limiti izloženosti po osnovu pojedinačnog dužnika zasnivaju se na procjeni kreditne sposobnosti dužnika, a limiti izloženosti na nivou portfolija usmjereni su na ograničenje koncentracije izloženosti u portfoliju. Banka kontinuirano kontrolira kretanje kreditnog rizika u okviru definisanog rizičnog profila.

Rizik koncentracije obuhvata: veliku izloženost (izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica i licima povezanim sa Bankom), grupe izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika kao što su privredni sektori, vrste proizvoda, geografska područja i slično, rizik zemlje, instrumente kreditne zaštite.

Diversifikovanje ulaganja usmereno je na ublažavanje kreditnog rizika kroz smanjenje koncentracije portfolija u pojedinim segmentima aktive.

Praćenje kvaliteta plasmana na nivou pojedinačnog dužnika zasniva se prije svega na obezbjeđivanju ažurnih podataka o finansijskom stanju i kreditnoj sposobnosti dužnika i tržišnoj vrijednosti sredstava obezbjeđenja, dok se praćenje kreditnog rizika na nivou portfolija vrši identifikovanjem promjena na nivou grupa klijenata određenog nivoa rizika, plasmana, kolaterala, potrebnih rezervi za očekivane i neočekivane gubitke, u cilju utvrđivanja i upravljanja stanjem i kvalitetom aktive. U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, Banka ugovara i instrumente obezbjeđenja (kolaterale), kojima se umanjuje kreditni rizik.

Kako bi se Banka zaštitila od promjene tržišnih vrijednosti kolaterala (hipoteka, zaloga, hartija od vrijednosti i sl.), procijenjena vrijednost kolaterala se koriguje za definisani procjenat u zavisnosti od vrste kolaterala i lokacije, koji se minimum jednom godišnje, a po potrebi i češće preispituju i revidiraju. Na ovaj način Banka sa štiti od potencijalnih gubitaka po osnovu nemogućnosti naplate potraživanja iz sredstava obezbjeđenja.

Kontrola kreditnog rizika podrazumijeva proces kontinuiranog usklađivanja poslovanja sa definisanim sistemom limita, na dnevnom i mjesečnom nivou, kao i u uslovima kada izloženost kreditnom riziku teži gornjoj granici definisanog rizičnog profila, odnosno prilikom uvođenja novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Klijentima sa određenim problemima u poslovanju Banka odobrava reprogramiranje i restrukturiranje potraživanja. Ukoliko preduzete mjere regulisanja plasmana, odnosno prinudne naplate i sudskog postupka nisu dale očekivane rezultate, odnosno kada ne postoji mogućnost naplate potraživanja u cjelosti, inicira se predlog za trajan otpis preostalog potraživanja Banke.

Banka osim kreditne izloženosti ima i vanbilansnu izloženost (razne vrste plativih i činidbenih garancija, akreditivi) po osnovu kojih Banka ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje za račun trećih lica. Za vanbilansnu izloženost Banka koristi iste kontrolne procese i procedure koji se koriste za kreditni rizik.

Izveštavanje o kreditnom riziku obuhvata sistem internog i eksternog izveštavanja, sprovodi se na mjesečnom nivou i po utvrđenoj dinamici, a u skladu sa definisanim sistemom izveštavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Rizik promjene kvaliteta aktive**

Kvalitet aktive Banke se meri stepenom izloženosti pojedinim kategorijama rizika prema kriterijumima internog sistema rejtinga. Interni sistem rejtinga razmatra kvantitativne i kvalitativne parametre za određivanje rejtinga dužnika. Rejting skala sadrži pet kategorija rizika, koje su dalje podeljene na 17 podkategorija. Rejting skala se koristi kao jedinstveni metod dodjeljivanja rejtinga kojim je osigurano da klijenti sa istim rejtingom imaju iste kreditne karakteristike i istu vjerovatnoću da neće ispuniti svoje obaveze. Osnovni parametri kreditnog rizika koji opredjeljuju podkategoriju rejtinga se obračunavaju i prate na mjesečnom nivou.

Nizak nivo rizika podrazumeva poslovanje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i prihvatljiv je za Banku (kategorije rejtinga 1 i 2), povišen nivo rizika predstavlja poslovanje sa klijentima koji imaju određene probleme u poslovanju, a mogu negativno da utiču na izmirenje obaveza i čije poslovanje se intenzivno prati (kategorija rejtinga 3) i visok nivo rizika označava klijente sa negativnim rezultatima poslovanja i lošom kreditnom istorijom (kategorije rizika 4 i 5).

Banka se štiti od rizika promjene kvaliteta aktive kroz kontinuirano praćenje poslovanja klijenata, identifikovanje promjena koje mogu nastati pogoršanjem stanja dužnika, kašnjenjem u otplati ili promjenama u okruženju, kao i pribavljanjem odgovarajućih sredstava obezbjeđenja.

Rizik promjene vrijednosti aktive

Obezvrjeđenje plasmana ima za cilj obezbjeđenje razumnog, opreznog i pravovremenog utvrđivanja gubitaka, zbog obezvrjeđenja kredita, kao i intervencija po osnovu potencijalnih obaveza, kako bi se zaštitio kapital Banke u periodu kada gubitak bude i definitivno potvrđen (realizovan) zbog nemogućnosti naplate ugovorenih iznosa ili odlivom sredstava za izmirenje potencijalnih obaveza.

Obezvrjeđenje plasmana i rezervisanja vrši se samo onda kada postoji opravdan osnov, odnosno kada postoji objektivan dokaz o obezvrjeđenju kao posledica događaja koji su nastali nakon početnog priznavanja kredita, a koji nepovoljno utiču na buduće novčane tokove od kredita.

Glavni elementi u procjeni obezvrjeđenja plasmana su sljedeći: prekoračenje roka plaćanja glavnice ili kamate, teškoće u novčanim tokovima korisnika kredita, opadanje kreditnog rejtinga ili promjene prvobitnih uslova iz ugovora i drugo.

Obezvrjeđenje plasmana se vrši na osnovu procjene očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja klijenata, kao ili realizacijom sredstava obezbjeđenja, ukoliko se procijeni da će realno kredit biti namiren iz tih sredstava.

Banka vrši procjenu obezvrjeđenja potraživanja kao pojedinačnu i grupnu procjenu.

Pojedinačno procjenjivanje

Banka procjenjuje ispravku vrijednosti za svaki pojedinačno značajan plasman i tom prilikom se uzimaju u obzir finansijska pozicija korisnika kredita, održivost biznis plana, njegova sposobnost da poboljša svoje performanse u slučaju finansijskih teškoća, projektovani prihodi, raspoloživost drugih vrsta finansijske podrške i vrijednost kolaterala koja se može realizovati, kao i očekivani novčani tokovi. Ukoliko dođe do nekih novih informacija koje prema procjeni bitno mijenjaju kreditnu sposobnost klijenta, vrijednost kolaterala i izvjesnost ispunjenja obaveza klijenta prema Banci, vrši se vanredna procjena obezvrjeđenja plasmana.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Rizik promjene vrijednosti aktive (Nastavak)***Grupno procjenjivanje*

Ispravke vrijednosti se procjenjuju grupno po plasmanima koji nisu pojedinačno značajni i za pojedinačno značajne plasmane kada ne postoji objektivan dokaz o pojedinačnom obezvrjeđenju. Grupna procjena se vrši po grupama koje se formiraju na osnovu interno propisane metodologije, bazirane na sistemu internog rejtinga i to na mjesečnom nivou. Izračunavanje grupnih procjenata obezvrjeđenja se vrši na osnovu migracija kategorija rizičnosti u status neizmirivanja obaveza po vrstama clijenata ili proizvoda.

Obezvrjeđenje kredita umanjuje vrijednost kredita i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

Utvrđivanje vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama

Utvrđivanje vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama (potencijalnim obavezama) vrši se kada se procijeni da postoji dovoljno izvjesno očekivanje da će doći do odliva sredstava za izmirenje potencijalne obaveze.

Prilikom procjene rezervisanja za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama priznaju se sredstva od realizacije kolaterala, ukoliko je potpuno izvjesno da će odliv sredstava po osnovu potencijalnih obaveza biti namiren iz kolaterala.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku

Maksimalna izloženost kreditnom riziku na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine, prikazana je u sljedećem pregledu, bez uzimanja u obzir bilo kakvog kolaterala ili neke druge kreditne zaštite. Iskazane vrijednosti su u bruto i neto knjigovodstvenom iznosu (posle efekata ublažavanja po osnovu obezvrjeđenja).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik promjene vrijednosti aktive (Nastavak)

Maksimalna izloženost kreditnom riziku prije kolaterala i drugih poboljšanja

	31. decembar 2015.		U hiljadama EUR 31. decembar 2014.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive	103,483	96,155	104,838	98,346
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	12,297	12,297	12,168	12,168
Kredit i potraživanja kod banaka	15,711	15,711	11,888	11,888
Kredit i potraživanja kod klijenata	58,687	51,641	59,330	53,043
Investicione HOV				
- raspoložive za prodaju	15,933	15,933	18,936	18,936
- koje se drže do dospelja			1,900	1,898
Ostala finansijska potraživanja	855	573	616	413
II. Vanbilansne stavke	3,910	3,814	4,853	4,794
Izdate plative garancije	2,802	2,735	3,708	3,671
Izdate činidbene garancije	546	517	564	542
Ostale stavke vanbilansne izloženosti	552	552	518	518
Ostale vrste garancija	10	10	63	63
Ukupno (I+II)	107,393	99,969	109,691	103,140

Najveći kreditni rizik za Banku nastaje iz ostvarenih kreditnih aranžmana, ali je Banka izložena i riziku po osnovu investicionih hartija od vrijednosti, te vanbilansnih pozicija koji proističe iz potencijalnih i preuzetih obaveza.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
 Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik promjene vrijednosti aktive (Nastavak)

Dati krediti i depoziti i potraživanja od banaka

31. decembar 2015.	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	U hiljadama EUR	
								Ukupno	Potraživanja od banaka
Nedospjeli neispravljeni	-	155	-	6	128	289	2,180	2,469	40
Dospjeli a neispravljeni	-	1	-	4	16	21		21	-
Grupno obezvrijeđeni	13,051	6,330	10	1,408	5,798	26,597	19,609	46,206	-
Pojedinačno obezvrijeđeni	1,224				1,669	2,893	7,059	9,952	-
Ukupno	14,275	6,486	10	1,418	7,611	29,800	28,848	58,648	40
Ispravka vrijednosti	(934)	(806)	(8)	(272)	(2,662)	(4,682)	(2,365)	(7,047)	-
Grupna ispravka vrijednosti	(601)	(806)	(8)	(272)	(1,981)	(3,668)	(1,138)	(4,806)	-
Pojedinačna ispravka vrijednosti	(333)	-	-	-	(681)	(1,014)	(1,227)	(2,241)	-
Neto knjigovodstvena vrijednost	13,341	5,680	2	1,146	4,949	25,118	26,483	51,601	40

Pregled ne obuhvata pripadajuće naknade na provizije po platnom prometu, koje na dan 31. decembra 2015. godine po kreditima i depozitima iznose ukupno EUR 163 hiljada (31. decembra 2014. godine EUR 151 hiljadu). Nakon efekata ublažavanja po izvršenom obezvrjeđenju, neto knjigovodstvena vrijednost kamata i naknada, na dan 31. decembra 2015. godine iznosila je ukupno EUR 44 hiljade (31. decembra 2014. godine EUR 37 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
 Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik promjene vrijednosti aktive (Nastavak)

31. decembar 2014.	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	U hiljadama EUR	
								Ukupno	Potraživanja od banaka
Nedospjeli									
neispravljeni	54	129	-	2	92	277	354	631	40
Dospjeli a neispravljeni	-	-	-	3	34	37	-	37	-
Grupno obezvrijeđeni	10,747	4,358	22	1,826	2,102	19,055	8,592	27,647	-
Pojedinačno obezvrijeđeni	2,127	98	-	23	4,478	6,726	22,573	29,299	-
Ukupno	12,928	4,585	22	1,854	6,706	26,095	31,519	57,614	40
Ispravka vrijednosti	(772)	(703)	(6)	(247)	(1,690)	(3,418)	(1,193)	(4,611)	-
Grupna ispravka vrijednosti	(500)	(701)	(6)	(246)	(1,168)	(2,621)	(933)	(3,554)	-
Pojedinačna ispravka vrijednosti	(272)	(2)	-	(1)	(522)	(797)	(260)	(1,057)	-
Neto knjigovodstvena vrijednost	12,156	3,882	16	1,607	5,016	22,677	30,326	53,003	40

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Rizik promjene vrijednosti aktive (Nastavak)***Obezvrijeđeni krediti i depoziti*

Obezvrijeđeni krediti i depoziti su oni krediti i depoziti za koje Banka utvrdi da postoji objektivni dokaz koji ukazuje na obezvrjeđenje i za koje ne očekuje naplatu ukupne dospjele glavnice i kamate u skladu sa ugovorom o kreditu. U internom sistemu rejtinga, ovi plasmani za klijente pravna i fizička lica nose rejting od 1 do 5 i predstavljaju pojedinačno značajne kredite (veći od EUR 50 hiljada). Za plasmane koji nisu pojedinačno značajni, obezvrjeđenje je utvrđeno na grupnoj osnovi, u zavisnosti od pripadnosti grupi potraživanja sa sličnim nivoom rizika, za sve kategorije rejtinga od 1 do 5.

Ispravka vrijednosti

Banka formira ispravku vrijednosti za date kreditne aranžmane na osnovu procjene obezvrjeđenja. Glavne komponente ovako formirane ispravke vrijednosti su ispravka vrijednosti koja se odnosi na pojedinačno značajne kreditne izloženosti i grupna ispravka vrijednosti plasmana, koja se formira za grupe srodnih plasmana, kod kojih je nastalo obezvrjeđenje, ali nije identifikovano (materijalno manje značajni plasmani), kao i kod plasmana koji su materijalno značajni i bili su predmet pojedinačne procjene, ali kod kojih nije identifikovano obezvrjeđenje na bazi pojedinačne procjene.

Plasmani koji kasne sa naplatom za koje nije izvršeno obezvrjeđenje

Kredit i depoziti predstavljaju one kredite i depozite kod kojih se javlja kašnjenje u izmirenju obaveza po osnovu ugovorene kamate ili glavnice i za koje Banka vjeruje da nije adekvatno formirati obezvrjeđenje imajući u vidu vjerovatnoću nastanka statusa neizmirivanja obaveza kod pojedinih vrsta klijenata (migracije), vrijednost sredstava obezbijedenja Banke po osnovu ovih plasmana i / ili izvjesnost u naplati duga od strane Banke.

Plasmani koji ne kasne sa naplatom za koje nije izvršeno obezvrjeđenje

Nedospjeli neispravljeni dati krediti i depoziti privrednim klijentima i bankama odnose se na date kredite državnim preduzećima, lokalnoj samoupravi, opštinama, kao i depozite kod drugih poslovnih banaka, za koje je utvrđeno da nije adekvatno formirati obezvrjeđenje imajući u vidu vjerovatnoću nastanka statusa neizmirivanja obaveza (migracije) i izvjesnost u naplati potraživanja od strane Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik promjene vrijednosti aktive (Nastavak)

Nedospjeli neispravljeni dati krediti i depoziti i potraživanja od banaka

31. decembar 2015.	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	U hiljadama EUR	
								Ukupno	Potraživanja od banaka
Nizak (IR 1,2)	-	155	-	6	118	279	609	888	40
Povišen (IR 3)	-	-	-	(1)	10	9	-	9	-
Visok (IR 4,5)	-	-	-	-	-	-	1,570	1,570	-
	-	155	-	5	128	288	2,179	2,467	40

31. decembar 2014.	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	U hiljadama EUR	
								Ukupno	Potraživanja od banaka
Nizak (IR 1,2)	54	129	-	2	92	277	354	631	40
Povišen (IR 3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Visok (IR 4,5)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	54	129	-	2	92	277	354	631	40

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE

Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik promjene vrijednosti aktive (Nastavak)

Dospjeli a neispravljeni dati krediti i depoziti i potraživanja

31. decembar 2015.	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	U hiljadama EUR	
								Ukupno	Potraživanja od banaka
Docnja do 30 dana	-	-	-	4	13	17	-	17	-
Od 31 - 90 dana	-	1	-	-	3	4	-	4	-
Preko 90 dana	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	1	-	4	16	21	-	21	-

31. decembar 2014.	Stambeni	Gotovinski	Poljoprivreda	Ostalo	Mikro biznis	Ukupno stanovništvo	Privredni klijenti	U hiljadama EUR	
								Ukupno	Potraživanja od banaka
Docnja do 30 dana	-	-	-	3	2	5	-	5	-
Od 31 - 90 dana	-	-	-	-	32	32	-	32	-
Preko 90 dana	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	3	34	37	-	37	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Kreditni sa izmijenjenim inicijalno ugovorenim uslovima**

Kreditni sa izmijenjenim inicijalno ugovorenim uslovima su oni kreditni koji su reprogramirani i/ili restrukturirani usljed problema u servisiranju obaveza o rokovima dospjeća.

Reprogram potraživanja se vrši kod dužnika koji su u docnji do 90 dana, najčešće po pojedinačnoj partiji kredita, odnosno ne obuhvata sva potraživanja dužnika (sve partije kredita).

U skladu sa regulativom CBCG, Banka je dužniku restrukturirala kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:

- 1) produžila rok otplate za glavnice ili za kamatu;
- 2) smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit;
- 3) preuzela potraživanje dužnika prema trećem licu, na ime potpune ili djelimične naplate kredita;
- 4) smanjila iznos duga, glavnice ili kamate;
- 5) kapitalizovala kamatu po kreditu odobrenom dužniku;
- 6) zamijenila postojeći ili postojeće kredite novim kreditom (obnavljanje kredita), ili
- 7) obezbijedila druge slične pogodnosti koji olakšavaju finansijsku poziciju dužnika.

Ne smatra se restrukturiranjem kredita:

- 1) izmjena uslova otplate glavnice zbog nepredviđenih okolnosti koje su van kontrole dužnika (npr. kašnjenja u kompletiranju projekta), ukoliko efektivna kamatna stopa ostaje nepromijenjena u odnosu na ugovorene uslove, sve dok se plaćanje kamate vrši na vrijeme;
- 2) smanjenje kamatne stope ili kapitalizacija kamate, koji nijesu uzrokovani pogoršanjem kreditne sposobnosti dužnika.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
 Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Kreditni sa izmijenjenim inicijalno ugovorenim uslovima (Nastavak)

	31. decembar 2015.		Reprogramirani 31. decembar 2014.		31. decembar 2015.		U hiljadama EUR Restrukturirani 31. decembar 2014.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto
	Stambeni	505	479	567	508	-	-	-
Gotovinski	101	8	99	16	-	-	-	-
Ostalo	9	3	16	15	-	-	-	-
Mikro biznis	787	595	861	546	362	316	219	216
Ukupno stanovništvo	1,402	1,085	1,543	1,085	362	316	219	216
Privredni klijenti	4,245	3,532	6,921	6,875	2,554	2,398	2,089	2,038
	5,647	4,617	8,464	7,960	2,916	2,714	2,308	2,254

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik koncentracije

Banka upravlja rizikom koncentracije preko uspostavljenog sistema limita koji obuhvata limite izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika (prema sektorima / djelatnostima, geografskim područjima, pojedinačnim dužnicima ili grupama povezanih lica, instrumentima kreditne zaštite). Uspostavljanje odgovarajućih limita izloženosti je osnov za kontrolu rizika koncentracije u cilju diversifikacije kreditnog portfolija.

Analiza koncentracije kreditnog rizika u zavisnosti od sektora, po osnovu plasmana komitentima, prikazana je u narednoj tabeli:

	31. decembar 2015.		Plasmani komitentima 31. decembar 2014.		31. decembar 2015.		U hiljadama EUR Vanbilansne stavke 31. decembar 2014.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto
	Sektor finansija i osiguranja	40	40	40	40	-	-	-
Sektor javnih preduzeća i privrednih društava	32,634	27,629	31,081	28,234	3,348	3,252	4,788	4,730
Poljoprivreda	210	159	269	233	-	-	-	-
Prerađivačka industrija	4,283	3,480	4,259	3,926	409	391	549	542
Gradevinarstvo	4,753	4,237	7,589	7,149	37	35	57	56
Trgovina na veliko i malo	9,217	7,074	8,014	6,702	1,698	1,665	3,010	2,990
Uslužne djelatnosti	13,888	12,494	10,852	10,224	1,204	1,161	1,172	1,142
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	283	185	98	-	-	-	-	-
Sektor preduzetnika	65	49	61	48	4	4	62	62
Javni Sektor	3,719	3,714	6,190	6,167	-	-	-	-
Sektor stanovništva	22,190	20,170	19,390	17,660	6	6	3	2
Sektor stranih lica	-	-	-	-	-	-	-	-
Sektor drugih komitenata	-	-	-	-	-	-	-	-
	58,648	51,602	56,762	52,149	3,358	3,262	4,853	4,794

U zavisnosti od opštih ekonomskih kretanja i kretanja u pojedinim industrijskim sektorima, Banka vrši diversifikaciju ulaganja u industrijske sektore koji su rezistentni na uticaj negativnih ekonomskih kretanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
 Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik koncentracije (Nastavak)

Analiza koncentracije kreditnog rizika u zavisnosti od geografskih područja, po osnovu plasmana komitentima, prikazana je u narednoj tabeli:

	31. decembar 2015.		Plasmani komitentima 31. decembar 2014.		31. decembar 2015.		U hiljadama EUR Vanbilansne stavke 31. decembar 2014.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto	Bruto	Neto
	Srbija	932	931	1,800	1,790	-	-	-
Crna Gora	57,676	50,631	64,431	57,935	3,358	3,262	4,853	4,794
BiH	-	-	-	-	-	-	-	-
Evropska unija	40	40	40	40	-	-	-	-
SAD i Kanada	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno:	58,648	51,602	66,271	59,765	3,358	3,262	4,853	4,794

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Investicione hartije od vrijednosti

	31. decembar 2015.		U hiljadama EUR 31. decembar 2014.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
Nezaložena sredstva				
namijenjena trgovanju	-	-	-	-
Investicione hartije od vrijednosti:	15,933	15,933	20,836	20,834
- raspoložive za prodaju	15,933	15,933	18,936	18,936
- koje se drže do dospijeca	-	-	1,900	1,898
Ukupno (I+II)	15,933	15,933	20,836	20,834

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju su plasmani za koje postoji namjera držanja u neodređenom vremenskom periodu i koji mogu biti prodati zbog potrebe za likvidnošću ili usled promjene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cijena. Sastoje se u cjelosti od obveznica emitovanih od strane Republike Srbije. Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju inicijalno se procjenjuju po nabavnoj vrijednosti, a na kvartalnom nivou se obračunava njihova fer vrijednost i to na osnovu tržišnih cijena za hartije od vrijednosti kojima se trguje na berzi (*mark to market*). Metod interno razvijenih modela za vrednovanje (*mark to model*) se koristi u slučaju kada za određeni finansijski instrument nijesu dostupni nezavisni izvori tržišnih informacija, a baziraju se na roku do dospijeca hartije od vrijednosti i nivoa bezrizičnih kamatnih stopa. Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha banka nema u svom portfoliju. Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca u cjelosti se odnosi na obveznice CG.

Sredstva zaštite od kreditnog rizika (kolateral)

U cilju zaštite od izloženosti kreditnom riziku, pored redovnog praćenja poslovanja klijenata, Banka pribavlja i instrumente obezbjeđenja (kolaterale), kojima se obezbjeđuje naplata potraživanja i minimizira kreditni rizik. U zavisnosti od procjene mogućnosti izmirenja ugovorenih obaveza, definiše se stepen pokrivanja plasmana, kako bi se u slučaju neizvršavanja obaveza dužnika, aktiviranjem kolaterala realno mogla naplatiti potraživanja. Količina i tip potrebnog kolaterala zavisi od procjene kreditnog rizika. Kao standardne instrumente obezbjeđenja Banka od klijenata pribavlja ugovorno ovlaštenje i mjenice, dok se kao dodatni instrumenti, u zavisnosti od procjene kreditnog rizika, i vrste plasmana ugovaraju:

- Za komercijalne kredite - zaloge na pokretnim i nepokretnim stvarima (hipoteke/fiducije), depoziti, bankarske, korporativne i garancije države, jemstva, zaloge na hartijama od vrijednosti, udjelima, potraživanjima, domaćim životinjama;
- Za kredite stanovništvu - hipoteke/fiducije, depoziti, jemstva solidarnog dužnika.

Prilikom procjene nepokretnosti ili zaloge na pokretnoj imovini, Banka angažuje ovlaštene procjenitelje kako bi potencijalni rizik od nerealne procjene svela na najmanje moguću mjeru. Nepokretnost, roba, oprema i ostale pokretne stvari koje su predmet zaloge moraju biti i osigurane od strane osiguravajućeg društva prihvatljivog za Banku, a polise vinkulirane u korist Banke.

Banka prati tržišnu vrijednost kolaterala i u slučaju potrebe može zahtijevati dodatni kolateral u skladu sa zaključenim ugovorom.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Sredstva zaštite od kreditnog rizika (kolateral) (Nastavak)

Politika Banke je da se može naplatiti iz kolaterala i sredstva iskoristiti na smanjenje ili otplatu duga.

Sredstava obezbjeđenja preuzeta od strane Banke u procesu naplate plasmana preuzimanjem kolaterala, koja su služila kao obezbjeđenje plasmana, prikazana su u narednom pregledu:

	U hiljadama EUR	
	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Nekretnine	18,894	18,675
Ukupno:	18,894	18,675

Banka najčešće ne koristi nekretnine preuzete u procesu naplate plasmana za sopstvene potrebe. Politika Banke je da obezbijedi prodaju preuzetih sredstava obezbjeđenja.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja mogućnost nastanka nepovoljnih događaja koji mogu negativno uticati na finansijski rezultat i kapital Banke. Rizik likvidnosti ispoljava se kroz teškoće Banke u izmirenju dospelih obaveza u slučaju nedovoljnih rezervi likvidnosti i nemogućnosti pokrića neočekivanih odliva i ostale pasive.

Banka u svom poslovanju poštuje osnovne principe likvidnosti, ostvarujući dovoljan nivo sredstava za pokriće obaveza nastalih u kratkom roku, odnosno poštuje princip solventnosti formiranjem optimalne strukture sopstvenih i pozajmljenih izvora sredstava i formiranjem dovoljnog nivoa rezervi likvidnosti koje ne ugrožavaju ostvarivanje planiranog povrata na kapital.

Rizik likvidnosti, ispoljava se u nemogućnosti Banke da ispunjava svoje dospele obaveze. Rizik likvidnosti može se javiti u vidu rizika izvora sredstava i tržišnog rizika likvidnosti. Problem likvidnosti sa aspekta izvora sredstava odnosi se na strukturu pasive i obaveza i izražava se kroz potencijalno značajno učešće nestabilnih izvora, kratkoročnih izvora ili njihove koncentracije. Sa druge strane rizik likvidnosti ispoljava se kroz deficit rezervi i otežanog ili nemogućeg pribavljanje likvidnih sredstava po prihvatljivim tržišnim cenama.

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, kojom se vrši jasno razgraničavanje procesa preuzimanja rizika likvidnosti od procesa njegovog upravljanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Rizik likvidnosti (Nastavak)**

U cilju minimiziranja rizika likvidnosti, Banka:

- vrši diversifikaciju izvora sredstava;
- formira dovoljan nivo rezervi likvidnosti;
- upravlja novčanim sredstvima;
- prati buduće novčane tokove i likvidnost na dnevnom nivou;
- limitira osnovne izvore kreditnog rizika koje imaju najznačajniji uticaj na rizik likvidnost;
- definiše i periodično testira Plan za upravljanje likvidnošću u kriznim situacijama.

Proces upravljanja rizikom likvidnosti sprovodi se kroz identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izvještavanje o riziku likvidnosti.

Identifikacija rizika likvidnosti podrazumijeva sveobuhvatno i blagovremeno identifikovanje uzroka koji dovode do nastanka rizika likvidnosti i podrazumijeva utvrđivanje tekuće izloženosti riziku likvidnosti, kao i izloženosti riziku likvidnosti po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Mjerenje, odnosno procjena rizika likvidnosti predstavlja kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog rizika likvidnosti, korišćenjem sljedećih metoda:

- GAP analiza;
- racio analiza;
- stres test.

Ublažavanje podrazumijeva održavanje rizika likvidnosti na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke, kroz definisanje sistema limita izloženosti koji obuhvata regulatorne i interne limite i blagovremeno preduzimanje mjera za umanjeње rizika kao i poslovanje u okviru pomenutih limita.

Kontrola i praćenje rizika likvidnosti obuhvata proces praćenja usklađenosti sa interno utvrđenih limitima, kao i monitoring definisanih mjera za umanjeње izloženosti riziku likvidnosti Banke. Kontrola rizika likvidnosti podrazumijeva kontrolu na svim nivoima upravljanja rizikom likvidnosti kao i nezavistan sistem kontrole koji sprovode organizacioni djelovi nadležni za internu reviziju i praćenje usklađenosti poslovanja.

Izvještavanje o riziku likvidnosti obuhvata sistem internog i eksternog izvještavanja, sprovodi se na dnevnom nivou i po utvrđenoj dinamici, a u skladu sa definisanim sistemom.

Banka sprovodi redovan monitoring izloženosti limitima koji propisuje lokalna regulativa i Grupa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik likvidnosti (Nastavak)

Limit koji propisuje Centralna banka Crne Gore:

	Koeficijent dnevne likvidnosti	
Regulatorni limit		
Za jedan radni dan	min 0.9	
Prosjek pokazatelja za sve radne dane u mjesecu	min 1	
Ostvarene vrijednosti:	2015.	2014.
Na dan 31. decembar	1.76	1.72
Prosjek pokazatelja za sve radne dane u mjesecu	1.62	2.04
Limiti na nivou Grupe	Pokazatelj likvidnosti	Uži pokazatelj likvidnosti
Za jedan radni dan	min 0.8	min 0.5
Za tri uzastopna radna dana	min 0.9	min 0.6
Prosjek pokazatelja za sve radne dane u mjesecu	min 1	min 0.7

Ostvarene vrijednosti:	Pokazatelj likvidnosti		Uži pokazatelj likvidnosti	
	2015.	2014.	2015.	2014.
Na dan 31. decembar	3.74	3.48	3,01	2.72
Prosjek za period	3.55	3.97	3,21	3.24
Maksimalan za period	4.92	5.97	3,98	4.50
Minimalan za period	2.86	3.36	2,26	2.63
		Limiti	2015.	2014.
Gap do 1 mjeseca / ukupna aktiva		Max (10%i)	12.51%	10.94%
Kumulativni Gap do 3 mjeseca / ukupna aktiva		Max (20%)	11.64%	10.47%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
 Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik likvidnosti (Nastavak)

Dospijeće sredstava i obaveza, prema preostalom roku dospijeća na dan 31. decembar 2015. godine:

	U hiljadama EUR					Ukupno
	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
Finansijska aktiva						
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	12,297	-	-	-	-	12,297
Kredit i potraživanja od banaka	15,711	-	-	-	-	15,711
Kredit i potraživanja od klijenata	2,976	2,093	10,130	26,317	10,125	51,641
Investicione hartije od vrijednosti						
- raspoložive za prodaju	15,933	-	-	-	-	15,933
- koje se drže do dospijeća	-	-	-	-	-	-
Ostala finansijska potraživanja	573	-	-	-	-	573
	47,490	2,093	10,130	26,317	10,125	96,155
Finansijske obaveze						
Depoziti banaka	-	-	-	35	-	35
Depoziti klijenata	41,347	7,608	22,510	5,284	70	76,819
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	41	43	2,968	711	1,497	5,260
Ostale obaveze	225	-	-	-	-	225
Ukupno	41,613	7,651	25,478	6,030	1,567	82,339
Neto ročna neusklađenost	5,877	(5,558)	(15,348)	20,287	8,558	13,816

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
 Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik likvidnosti (Nastavak)

Dospijeće sredstava i obaveza, prema preostalom roku dospijeća na dan 31. decembra 2014. godine:

	U hiljadama EUR					Ukupno
	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	
Finansijska aktiva						
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	12,168	-	-	-	-	12,168
Kredit i potraživanja od banaka	11,888	-	-	-	-	11,888
Kredit i potraživanja od klijenata	2,883	3,421	12,331	24,848	9,560	53,043
Investicione hartije od vrijednosti						
- raspoložive za prodaju	18,936	-	-	-	-	18,936
- koje se drže do dospijeća	-	-	1,898	-	-	1,898
Ostala finansijska potraživanja	413	-	-	-	-	413
	46,288	3,421	14,229	24,848	9,560	98,346
Finansijske obaveze						
Depoziti banaka	-	-	-	33	-	33
Depoziti klijenata	12,936	6,483	30,941	26,346	20	76,726
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	44	49	985	766	4,588	6,432
Ostale obaveze	367	-	-	-	-	367
Ukupno	13,347	6,532	31,926	27,145	4,608	83,558
Neto ročna neusklađenost	32,941	(3,111)	(17,697)	(2,297)	4,952	14,788

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Rizik likvidnosti (Nastavak)**

Banka prikuplja depozite pravnih lica i stanovništva koji obično imaju kraće rokove dospjeća i mogu biti povučeni na zahtjev. Kratkoročna priroda ovih depozita povećava rizik likvidnosti Banke i zahtijeva aktivno upravljanje ovim rizikom, kao i konstantno praćenje tržišnih trendova.

Banka kratkoročno upravlja rizikom likvidnosti praćenjem i kontrolisanjem pozicija u svim značajnijim valutama, kako bi se na vreme sagledale potrebe za dodatnim izvorima finansiranja u slučaju dospjeća odgovarajućih pozicija, odnosno dugoročno planira strukturu svojih izvora i plasmana kako bi obezbedila dovoljno stabilnih izvora i dovoljno rezervi likvidnosti.

Banka testira Plan upravljanja likvidnošću u kriznim situacijama, kojim se testira moguća kriza, provjerava period preživljavanja i solventnost Banke, dostupnost izvora za pokriće obaveze koje bi eventualno nastale, odnosno ocjenjuje podrška u pretpostavljenim uslovima krize.

Tržišni rizik

Tržišni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promjena tržišnih varijabli i obuhvata kamatni rizik u bankarskoj knjizi i devizni rizik za sve poslovne aktivnosti koje obavlja. Banka nema trgovačku knjigu.

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, kojom se vrši jasno razgraničavanje procesa preuzimanja tržišnih rizika od procesa njegovog upravljanja.

Kamatni rizik

Kamatni rizik predstavlja rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled nepovoljnih promjena kamatnih stopa. Izloženost ovoj vrsti rizika zavisi od odnosa kamatno osetljive aktive i kamatno osetljive pasive.

Banka je izložena kamatnom riziku na pozicijama u bankarskoj knjizi koji se odražava na mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promjene kamatnih stopa.

Banka vrši upravljanje sljedećim vidovima kamatnog rizika:

- rizikom vremenske neusklađenosti dospeća i ponovnog određivanja cijena (repricing risk);
- riziku krive prinosa (yield curve risk) - kome je izložena usled promjene oblika krive prinosa;
- baznom riziku (basic risk) - kome je izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospjeća ili ponovnog određivanja cijena;
- riziku opcija (optionality risk) - kome je izložena zbog ugovorenih opcija - kredita s mogućnošću prijevremene otplate, depozita s mogućnošću prijevremenog povlačenja i dr.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizik (Nastavak)

Kamatni rizik (Nastavak)

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je održavanje prihvatljivog nivoa izloženosti kamatnom riziku sa aspekta uticaja na finansijski rezultat, vođenjem adekvatne politike ročne usklađenosti perioda ponovnog formiranja kamatne stope, usklađivanja odgovarajućih izvora sa plasmanima prema vrsti kamatne stope i ročnosti, kao i projekcijom kretanja krive prinosa na inostranom i domaćem tržištu.

Banka posebno sagledava uticaj promjene kamatnih stopa i strukture kamatonosne aktive i pasive sa aspekta ročnosti, ponovnog formiranja kamatnih stopa i upravlja njihovim uticajem na ekonomsku vrijednost kapitala.

Proces upravljanja kamatnim rizikom sprovodi se kroz identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izvještavanje o kamatnom riziku.

Identifikacija kamatnog rizika podrazumijeva sveobuhvatno i blagovremeno identifikuje uzroke koji dovode do nastanka rizika i podrazumijeva utvrđivanje tekuće izloženosti kao i izloženosti kamatnom riziku po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Mjerenje, odnosno procjena kamatnog rizika predstavlja kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog kamatnog rizika korišćenjem sljedećih metoda:

- GAP analiza;
- racio analiza;
- duracija;
- ekonomska vrijednost kapitala;
- stres test.

Ublažavanje kamatnog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke. Ublažavanje kamatnog rizika podrazumijeva proces definisanja sistema limiti izloženosti Banke kamatnom riziku i preduzimanje i sprovođenje mjera za ublažavanje kamatnog rizika. Kontrola i praćenje kamatnog rizika obuhvata proces praćenja usklađenosti sa uspostavljenim sistemom limita, kao i monitoring definisanih mjera za umanjenje izloženosti kamatnom riziku Banke. Kontrola kamatnog rizika podrazumeva kontrolu na svim nivoima upravljanja kao i nezavistan sistem kontrole koji sprovode organizacioni djelovi nadležni za internu reviziju i praćenje usklađenosti poslovanja.

Izvještavanje o kamatnom riziku podrazumijeva jasno determinisan sistem internog izvještavanja nadležnih odbora i organa Banke o upravljanju kamatnim rizikom.

Interni limiti determinišu se na osnovu internog izvještaja o kamatom GAP-u, koji obuhvata sve pozicije bilansa.

	Interni limit	2015.	2014.
Gap do 1 mjeseca / ukupna aktiva	Min 0.8	1.06	1.16
	Limit Grupe	2015.	2014.
Relativni Gap	Max 15%	(5.92%)	(3.13%)
Koeficijent dispariteta	0.75-1.25	0.92	0.96

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
 Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizik (Nastavak)

Kamatni rizik (Nastavak)

Pregled izloženosti riziku promjene kamatne stope na dan 31. decembar 2015. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR							
	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno kamatonošno	Nekamatonošno	Ukupno
Finansijska aktiva								
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija		-	-	-	-	-	12,297	12,297
Kredit i potraživanja od banaka	15,711	-	-	-	-	15,711	-	15,711
Kredit i potraživanja od klijenata	2,244	2,094	23,529	16,620	6,806	51,293	348	51,641
Investicione hartije od vrijednosti								
- raspoložive za prodaju	15,933	-	-	-	-	15,933	-	15,933
- koje se drže do dospelja	573	-	-	-	-	573	-	573
Ostala finansijska potraživanja								
Ukupno	34,461	2,094	23,529	16,620	6,806	83,510	12,645	96,155
Finansijske obaveze								
Depoziti banaka	-	-	-	35	-	35	-	35
Depoziti klijenata	41,347	7,608	22,510	5,284	70	76,819	-	76,819
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	41	43	2,968	711	1,497	5,260	-	5,260
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	-	225	225
Ukupno	41,388	7,651	25,478	6,030	1,567	82,114	225	82,339
Neto ročna neusklađenost	(6,927)	(5,557)	(1,949)	10,590	5,239	1,396	12,420	13,816

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
Za godinu završenu 31. decembra 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizik (Nastavak)

Kamatni rizik (Nastavak)

Pregled izloženosti riziku promjene kamatne stope na dan 31. decembar 2014. godine je prikazan u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama EUR							
	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno kamatonošno	Nekamatonošno	Ukupno
Finansijska aktiva								
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	-	-	-	-	-	-	12,168	12,168
Kredit i potraživanja od banaka	11,888	-	-	-	-	11,888	-	11,888
Kredit i potraživanja od klijenata	1,569	3,421	22,417	17,540	7,182	52,129	914	53,043
Investicione hartije od vrijednosti								
- raspoložive za prodaju	18,936	-	-	-	-	18,936	-	18,936
- koje se drže do dospeljeca	-	-	1,898	-	-	1,898	-	1,898
Ostala finansijska potraživanja	413	-	-	-	-	413	-	413
Ukupno	32,806	3,421	24,315	17,540	7,182	85,264	13,082	98,346
Finansijske obaveze								
Depoziti banaka	-	-	-	33	-	33	-	33
Depoziti klijenata	12,936	6,483	30,941	26,346	20	76,726	-	76,726
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	44	49	3,985	766	1,588	6,432	-	6,432
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	-	367	367
Ukupno	12,980	6,532	34,926	27,145	1,608	83,191	367	83,558
Neto ročna neusklađenost	19,826	(3,111)	(10,611)	(9,605)	5,574	2,073	12,715	14,788

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizik (Nastavak)

Kamatni rizik (Nastavak)

Izvještaj o gap-u kamatnog rizika monetarnog podbilansa sadrži monetarne bilansne pozicije raspoređene prema periodu ponovnog formiranja kamatne stope ili preostalom periodu dospjeća u zavisnosti od toga koje je period kraći.

Rukovodstvo banke vjeruje da odgovarajuća usklađenost pozicija po vrsti kamatne stope u periodu ponovnog formiranja pruža dobar preduslov za postojanje sa zahtijevanim finansijskim rezultatom uz očuvanje ekonomske vrijednosti kapitala.

Banka prati i rizik od promjene kamatnih stopa. Pri tome, Banka se u tu svrhu pridržava regulatorno i interno definisane metodologije.

U skladu sa regulativom CBCG scenario standardnog šoka podrazumijeva paralelnu promjenu (povećanje i smanjenje) kamatne stope za 200 baznih poena (b.p.).

Regulatorni pristup:

Analiza osjetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa - uticaj na finansijski rezultat:

	U hiljadama EUR	
	Paralelno povećanje od 200 bp	Paralelno smanjenje od 200 bp
2015.		
Na dan 31. decembra	1,873	(1,873)
2014.		
Na dan 31. decembra	2,695	(2,695)

Analiza osjetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa - uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala:

	Paralelno povećanje od 200 bp
2015.	
Na dan 31. decembra	12.02%
2014.	
Na dan 31. decembra	9.26%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizik (Nastavak)

Kamatni rizik (Nastavak)

Interni pristup:

Analiza osjetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa - uticaj na finansijski rezultat:

	U hiljadama EUR	
	Paralelno povećanje od 200 bp	Paralelno smanjenje od 200 bp
2015.		
Na dan 31. Decembra	1,574	(1,574)
Prosjek za period	1,324	(1,324)
Maksimalan za period	1,574	(1,574)
Minimalan za period	977	(977)
2014.		
Na dan 31. Decembra	1,730	(1,730)
Prosjek za period	1,490	(1,490)
Maksimalan za period	1,730	(1,730)
Minimalan za period	704	(704)

Analiza osjetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa - uticaj na ekonomsku vrijednost kapitala:

	Paralelno povećanje od 200 bp
2015.	
Na dan 31. Decembra	6,77%
Prosjek za period	6,73%
Maksimalan za period	6,77%
Minimalan za period	3,02%
2014.	
Na dan 31. Decembra	5.13%
Prosjek za period	5.12%
Maksimalan za period	5.13%
Minimalan za period	2.42%

Devizni rizik

Banka je izložena deviznom riziku koji se manifestuje kroz mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital usled promjene međuvalutnih odnosa ili promjene vrijednosti zlata i drugih plemenitih metala.

U cilju minimiziranja izloženosti deviznom riziku Banka vrši diversifikaciju valutne strukture portfolija i valutne strukture obaveza, usklađivanje otvorenih pozicija po pojedinim valutama, poštujući principe ročne transformacije sredstava.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizik (Nastavak)

Devizni rizik (Nastavak)

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, kojom se vrši jasno razgraničavanje procesa preuzimanja deviznog rizika od procesa njegovog upravljanja.

Proces upravljanja deviznim rizikom sprovodi se kroz identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrolu i izvještavanje o deviznom riziku.

Identifikacija deviznog rizika Banka na sveobuhvatan način blagovremeno identifikuje uzroke koji dovode do nastanka deviznog rizika i podrazumijeva utvrđivanje tekuće izloženosti deviznom riziku, kao i izloženosti deviznom riziku po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti, na pozicijama koje se vode u bankarskoj knjizi.

Mjerenje, odnosno procjena deviznog rizika predstavlja kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog deviznog rizika, korišćenjem sljedećih tehnika:

- GAP analizu i pokazatelj deviznog rizika;
- stres test;
- backtesting.

Ublažavanje deviznog rizika podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke kroz postavljanje transparentnog sistema limita i definisanje mjera za ublažavanje deviznog rizika.

Kontrola i praćenje deviznog rizika obuhvata praćenje i nadzor usklađenosti pozicija sa interno i eksterno definisanim limitima, kao i monitoring definisanih i preduzetih mjera. Kontinuiranim praćenjem i kontrolom deviznog rizika u toku dana omogućeno je blagovremeno preduzimanje mjera u cilju održavanja deviznog rizika u okviru definisanih limita. Kontrola deviznog rizika podrazumijeva kontrolu na svim nivoima upravljanja kao i nezavistan sistem kontrole koji sprovode organizacioni djelovi nadležni za internu reviziju i praćenje usklađenosti poslovanja. Izvještavanje o deviznom riziku obuhvata sistem internog i eksternog izvještavanja, sprovodi se na dnevnom nivou i po utvrđenoj dinamici, a u skladu sa definisanim sistemom.

Banka usklađuje svoje poslovanje sa regulatorno i interno propisanim pokazateljem deviznog rizika.

Pregled ukupne rizične devizne pozicije, regulatorno i interno definisanog pokazatelja deviznog rizika na dan 31. decembar prikazan je kao što slijedi:

	Regulatorni limit	2015.	2014.
Ukupna rizična devizna pozicija	-	125,000	133,000
Pokazatelj deviznog rizika	2%	0,38%	0.44%
	Interni limit	2015.	2014.
Ukupna rizična devizna pozicija	-	121,257	136,617
Pokazatelj deviznog rizika	2%	0,57%	0.47%

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine
29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Tržišni rizik (Nastavak)****Devizni rizik (Nastavak)**

Izloženost deviznom riziku 31. decembra 2015. godine

	<u>Dinarske pozicije</u>	<u>USD</u>	<u>CHF</u>	<u>Ostale valute</u>	<u>Ukupno u valuti</u>	<u>EUR</u>	<u>Ukupno</u>
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	21	6,325	233	152	6,731	5,566	12,297
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	15,711	15,711
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	-	-	-	51,641	51,641
Investicione hartije od vrijednosti							
- raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-	15,933	15,933
- koje se drže do dospjeća	-	-	-	-	-	-	-
Ostala finansijska potraživanja	-	-	-	-	-	573	573
Ukupno	21	6,325	233	152	6,731	89,424	96,155
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	-	-	-	-	-	35	35
Depoziti klijenata	-	6,250	225	114	6,589	70,230	76,819
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	5,260	5,260
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	225	225
Ukupno	-	6,250	225	114	6,589	75,750	82,339
Neto ročna neusklađenost	21	75	8	38	142	13,674	13,816

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine
29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Tržišni rizik (Nastavak)****Devizni rizik (Nastavak)**

Izloženost deviznom riziku 31. decembra 2014. godine

	<u>Dinarske pozicije</u>	<u>USD</u>	<u>CHF</u>	<u>Ostale valute</u>	<u>Ukupno u valuti</u>	<u>EUR</u>	<u>Ukupno</u>
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	35	4,238	258	126	4,657	7,511	12,168
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	11,888	11,888
Kredit i potraživanja od klijenata	-	-	-	-	-	53,043	53,043
Investicione hartije od vrijednosti							
- raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-	18,936	18,936
- koje se drže do dospjeća	-	-	-	-	-	1,898	1,898
Ostala finansijska potraživanja	-	-	-	-	-	413	413
Ukupno	35	4,238	258	126	4,657	93,689	98,346
Finansijske obaveze							
Depoziti banaka	-	-	-	-	-	33	33
Depoziti klijenata	-	4,189	250	117	4,556	72,170	76,726
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	6,432	6,432
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	367	367
Ukupno	-	4,189	250	117	4,556	79,002	83,558
Neto ročna neusklađenost	35	49	8	9	101	14,687	14,788

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Tržišni rizik (Nastavak)

Devizni rizik (Nastavak)

Scenaria	Vrijednosti promjene		Opis	Uticaj na finansijski i rezultat (neto)	Uticaj na promjenu kapitalnog zahtjeva	Pokazatelj deviznog rizika
Scenario br.1	10.01%	↓	jačanje valute USD	8,289	995	0.60%
	9.19%	↓	jačanje valute CHF			
Scenario br.2	(3.95)%	↑	slabljenje valute USD	(4,181)	(502)	0.55%
	(14.40)%	↑	slabljenje valute CHF			
Scenario br.3	6.66%	↓	jačanje valute USD	5,684	682	0.59%
	8.12%	↓	jačanje valute CHF			
Scenario br.4	9.12%	↓	jačanje valute USD	8,872	945	0.60%
	12,08%	↓	jačanje valute CHF			
Scenario br.5	13.70%	↓	jačanje valute USD	11,812	1,417	0.62%
	8.12%	↓	jačanje valute CHF			

Banka vrši i stresno testiranje deviznog rizika. Stresno testiranje deviznog rizika polazi od pretpostavke promjene deviznih kurseve za valute u kojima Banka ima najveću izloženost, zatim simulira uticaj promjene na finansijski rezultat, kapitalni zahtjev i pokazatelj deviznog rizika:

Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propusta (namjernih i nenamjernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje i pravni rizik.

Operativni rizik se definiše kao događaj koji je nastao kao rezultat neodgovarajućih ili neuspješnih internih procesa, postupaka zaposlenih i sistema ili sistemskih i drugih spoljašnjih događaja, interne i eksterne prevare, prakse zapošljavanja i bezbednosti na radnom mestu, potraživanja klijenata, distribucije proizvoda, novčanih kazni i penala usled povreda, štete nanijete materijalnoj imovini, poremećaja u poslovanju i sistemskih propusta i upravljanja procesima.

Banka događaje operativnog rizika prati i po sljedećim linijama poslovanja: finansiranje privrednih subjekata, trgovina i prodaja, brokerski poslovi sa fizičkim licima, bankarski poslovi s privrednim društvima, bankarski poslovi s fizičkim licima, platni promet, agencijske usluge i upravljanje imovinom.

Proces upravljanja operativnim rizikom predstavlja integralni dio aktivnosti Banke koji se sprovodi na svim nivoima i omogućava identifikaciju, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu i izvještavanje o operativnim rizicima prije njihove realizacije i u kontinuitetu u skladu sa zahtjevima i rokovima regulative. Postojeći proces se oslanja na pouzdane metode mjerenja izloženosti operativnim rizicima, bazu podataka o operativnim gubicima, ažuran sistem kontrole i izvještavanja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Operativni rizik (Nastavak)**

Banka na dnevnom nivou prati događaje operativnih rizika i upravlja operativnim rizicima. U cilju efikasnog praćenja operativnog rizika, u svakom organizacionom dijelu Banke imenovani su zaposleni za operativne rizike, koji su odgovorni za tačnost i ažurnost podataka o svim događajima operativnog rizika, kao i za evidenciju svih nastalih događaja u bazu podataka operativnih rizika. Organizacioni dio Banke u čijoj je nadležnosti upravljanje rizicima vrši monitoring i izvještavanje o operativnim rizicima.

Mjerenje, odnosno procjena operativnog rizika Banke vrši se kroz kvantitativnu i/ili kvalitativnu procjenu identifikovanog operativnog rizika. Banka sprovodi mjerenje izloženosti operativnim rizicima kroz evidenciju događaja, samoprocjenjivanje i stresno testiranje operativnog rizika. Samoprocjenjivanje podrazumijeva procjenu izloženosti rizicima od strane organizacionih djelova u skladu sa mapom identifikovanih operativnih rizika mjerenjem mogućeg raspona, značaja za poslovanje i učestalosti događaja koji mogu da prouzrokuju gubitke, identifikovanjem nivoa kontrole koje oblasti poslovanja imaju nad ovim rizicima i mjere za poboljšanje.

Banka ne može eliminisati sve operativne rizike, ali uvođenjem odgovarajućeg kontrolnog okvira, monitoringom i ublažavanjem potencijalnih rizika uspostavlja proces upravljanja operativnim rizikom. Banka preduzima mjere u cilju ublažavanja operativnih rizika i proaktivnog reagovanja na potencijalne događaje operativnih rizika kroz permanentno praćenje svih aktivnosti, primjenu adekvatnog i pouzdanog informacionog sistema i orijentacijom na projektni pristup, a čijim sprovođenjem se unapređuje poslovna praksa i optimizuju poslovni procesi Banke.

Putem pouzdanog izvještavanja o realizaciji mjera za ublažavanje operativnih rizika, Banka je uspostavila sistem za monitoring aktivnosti koje preduzimaju organizacioni djelovi Banke u cilju umanjenja operativnih rizika i preventivnog reagovanja na događaje operativnih rizika koji su u nastajanju. Banka procjenjuje rizik poveravanja aktivnosti trećim licima za obavljanje određenih aktivnosti u vezi sa poslovanjem Banke, a na osnovu ugovora zaključenog sa tim licima kojima se jasno određuju uslovi, prava, obaveze i odgovornosti ugovorenih strana.

U cilju nesmetanog i kontinuiranog funkcionisanja svih značajnih sistema i procesa banke, kao i ograničavanja gubitaka u vanrednim situacijama, a u cilju ponovnog uspostavljanja oporavka sistema informacione tehnologije u slučaju katastrofa, Banka je usvojila Plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa.

Rizik izloženosti

Ukupna izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica ne smije biti veća od 25% sopstvenih sredstava Banke.

Izloženost Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, koja je jednaka ili veća od 10% sopstvenih sredstava Banke, smatra se velikom izloženošću Banke. Zbir svih velikih izloženosti Banke ne smije biti veći od 800% sopstvenih sredstava Banke.

Za izloženosti prema licima povezanim sa bankom Banka primijenjuje sljedeća ograničenja:

- ukupna izloženost Banke prema svim licima povezanim sa Bankom ne smije biti veća od 200% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor, uključujući i članove njegove uže porodice, smije iznositi najviše 2% sopstvenih sredstava Banke;

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Rizik izloženosti (Nastavak)

- ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica iz prethodne alineje i/ili članova njihove uže porodice smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema zaposlenom koji nije član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor, uključujući i članove njegove uže porodice smije iznositi najviše 1% sopstvenih sredstava Banke;
- ukupna izloženost prema akcionarima koji nema kvalifikovano učešće u Banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tog akcionara, smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava Banke;
- ne smije iznositi više od 20% sopstvenih sredstava Banke zbir ukupne izloženosti Banke prema sljedećim licima: akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u Banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara, pravnim licima koja kontroliše lice koje kontroliše i Banku, pravnim licima koje kontroliše Banka.

Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, kao i izloženost prema licima povezanim sa Bankom kretala se u okviru propisanih limita.

Rizik zemlje

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla dužnika. Rizik zemlje obuhvata sljedeće rizike:

političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja usled ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje porijekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj zemlji;

rizik transfera, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarenja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje porijekla dužnika, i to usled ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih zemalja u određenoj valuti koja su utvrđena aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika.

Banka upravlja rizikom zemlje na nivou pojedinačnog plasmana i na nivou portfolija. Mjerenje i kontrolu izloženosti pojedinačnog plasmana riziku zemlje, Banka vrši određivanjem kategorije internog rejtinga zemlje dužnika, a na osnovu rejtinga dodeljenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija i utvrđivanjem limita izloženosti kao procjentom od kapitala Banke u zavisnosti od kategorije internog rejtinga zemlje. Mjerenje i kontrolu izloženosti portfolija riziku zemlje Banka vrši na osnovu grupisanja potraživanja prema stepenu rizika zemalja dužnika.

Upravljanje kapitalom

Banka kontinuirano upravlja kapitalom. Strategija i plan upravljanja kapitalom, kao dio sistema upravljanja kapitalom, sadrži:

- načela upravljanja kapitalom;
- strateške ciljeve i vremenski period za njihovo ostvarivanje;

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)

Upravljanje kapitalom (Nastavak)

- način organizacije procesa upravljanja internim kapitalom sa jasnom podjelom odgovornosti;
- proces planiranja adekvatnog nivoa internog kapitala;
- način dostizanja i održavanja adekvatnog nivoa internog kapitala u budućnosti;
- alokaciju kapitala;
- relevantna kapitalna ograničenja;
- opšti plan za postupanje u nepredviđenim okolnostima.

Banka Strategijom i planom upravljanja kapitalom obezbeđuje održavanje nivoa i strukture internog kapitala koji pruža adekvatnu podršku rastu plasmana, budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, politiku dividendi kao i promjene u regulatornim zahtjevima.

Strateški ciljevi upravljanja kapitalom su:

- poštovanje interno utvrđenog ciljanog koeficijenta solventnosti Banke, definisanog iznad regulatorno propisanog nivoa, kao i poštovanje minimalnog pokazatelja adekvatnosti kapitala po internom pristupu na nivou Grupe (12%);
- održavanje povjerenja u sigurnost i stabilnost poslovanja;
- ostvarenje poslovnih i finansijskih planova;
- podržavanje očekivanog rasta plasmana;
- omogućenje optimuma strukture budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, uvažavajući činjenicu da je kapital najskuplji izvor finansiranja.

Kapitalni zahtjevi i koeficijent solventnosti Banke u skladu sa regulativom CBCG (u hiljadama EUR):

	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Kapitalni zahtjev i koeficijent solventnosti	1	2
Sopstvena sredstva Banke	24,044	28,489
Osnovni kapital	23,418	27,828
Dopunski kapital	626	661
Odbitne stavke	-	-
Ukupno	24,044	28,489
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	81,749	79,845
Ponderisana bilansna aktiva	79,727	78,809
Ponderisane vanbilansne stavke	2,022	1,036
Potreban kapital za tržišne rizike	-	-
Potreban kapital za operativni rizik	1,190	1,319
Potreban kapital za rizik zemlje	1,047	1,052
Potreban kapital za druge rizike	262	269
Koeficijent solventnosti (min 10%)	25.32%	30.19%

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Upravljanje kapitalom (Nastavak)**

Tokom 2015. godine pokazatelj adekvatnosti kapitala je bio znatno iznad propisanog regulatornog limita od 10%.

Banka na kontinuiranoj osnovi sprovodi proces interne procjene adekvatnosti kapitala u skladu sa prirodom, obimom i složenošću poslovnih aktivnosti, a u skladu sa Strategijom upravljanja rizicima, Politikama za upravljanje pojedinačnim rizicima i Strategijom i planom upravljanja kapitalom.

Proces planiranja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala obuhvata:

- proces interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP);
- planiranje raspoloživog internog kapitala.

Proces interne procjene adekvatnosti kapitala obuhvata sljedeće faze:

- *Utvrđivanje materijalno značajnih rizika.* Banka u internu procjenu adekvatnosti kapitala uključuje sve rizike kojima je izložena ili kojima može biti izložena, a koji su materijalno značajni za Banku.
- *Identifikacija svih rizika* kojima je Banka izložena i utvrđivanje njihove materijalne značajnosti zasniva se na sveobuhvatnoj procjeni postojećih i potencijalnih oblasti rizika (proizvodi, aktivnosti, procesi i sistemi), finansijskog stanja Banke i procjene eksternog okruženja u kojem Banka obavlja svoju aktivnost.
- *Kvantifikacija rizika, odnosno računanje internih kapitalnih zahtjeva za pojedine rizike* podrazumijeva mjerenje rizika i metodologije za procjenu zahtjeva za internim kapitalom, uključujući stresno testiranje. Mjerenje rizika predstavlja proces kvantifikovanja mogućeg gubitka koji proizilazi iz poslovanja, aktivnosti, procesa i sistema Banke. Prilikom kvantifikovanja mogućih gubitaka koji proizilaze po osnovu rizika kojima je Banka izložena, Banka poštuje minimalne standarde definisane aktima Centralne banke Crne Gore, te standarde Grupe, vodeći računa o obimu i složenosti aktivnosti Banke.

Nakon identifikovanja svih rizika i kvantifikovanja izloženosti prema rizicima koje proizilazi iz njih, Banka procijenjuje iznos raspoloživog internog kapitala neophodnog za pokriće kvantifikovanog nivoa rizika uključujući i rezultate stresnog testiranja.

Stresno testiranje predstavlja osnovni instrument za procjenu buduće adekvatnosti kapitala Banke. Banka sprovodi stresno testiranje u svrhe zahtjeva za internim kapitalom najmanje jednom godišnje.

Prilikom utvrđivanja iznosa raspoloživog internog kapitala neophodnog za pokriće kvantifikovanog nivoa rizika, za rizike za koje je aktima Centralne banke Crne Gore propisana metodologija, Banka koristi propisanu metodologiju izračunavanja minimalnog potrebnog kapitala, dok za rizike za koje Centralna banka nije propisala metodologiju, Banka primjenjuje sopstvene metodologije izračunavanja potrebnog kapitala. U skladu sa rizičnim profilom Banke te kompleksnosti poslova koje obavlja, Banka, može razviti i sopstvenu metodologiju za izračunavanje potrebnog kapitala i za rizike za koje CBCG propisala metodologiju.

Takođe, Banka vrši obračun potrebnog kapitala za pojedine vrste rizika u skladu sa internim pristupom na nivou Grupe.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

29. UPRAVLJANJE RIZICIMA (Nastavak)**Upravljanje kapitalom (Nastavak)**

Utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva, odnosno potrebnog kapitala. Nakon identifikacije rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, te utvrđivanju njihove materijalne značajnosti, kao i kvantifikacije izloženosti Banke identifikovanim rizicima i utvrđivanja kapitala potrebnog za njihovo pokriće, slijedi agregacija rizika i određivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.

Poređenje sljedećih elemenata kapitala:

- kapitala obračunatog u skladu sa odlukom o adekvatnosti kapitala banke i raspoloživog internog kapitala;
- minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa odlukom o adekvatnosti kapitala banke i internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike;
- zbira minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa odlukom o adekvatnosti kapitala banke i ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.

Izveštavanje o dobijenim rezultatima na osnovu sprovedene interne procjene adekvatnosti kapitala Banke.

30. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2015. godine protiv Banke se vodi 30 sudskih sporova, ukupne vrijednosti EUR 1,776 hiljada. Navedeni iznos ne uključuje eventualne zatezne kamate koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova. Rukovodstvo Banke, pravna služba i advokati Banke procjenjuju da se ne očekuju negativni ishodi sporova koji mogu imati materijalno značajne efekte na finansijske iskaze Banke, osim iznosa prikazanih kroz rezervisanja za sudske sporove.

Rezervisanja za očekivane gubitke po sudskim sporovima u kojima se Banka javlja kao tužena strana na dan 31. decembar 2015. godine iznose EUR 76 hiljada (napomena 22).

31. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Nije bilo događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi imali efekte na pojedinačne finansijske iskaze Banke za 2015. godinu.

32. PORESKI RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala. Rukovodstvo Banke smatra da su poreske obaveze evidentirane u priloženim finansijskim iskazima pravilno iskazane.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine
33. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2015. i 2014. godine bili su:

	Paritet	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
USD	1	0.9152	0.9152
CHF	1	0.9247	0.9247
GBP	1	1.3552	1.3550
RSD	100	0.8219	0.8222

34. OPŠTI PODACI O BANCI

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG“, br. 15/12 i 18/13) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: KOMERCIJALNA BANKA AD BUDVA;

Adresa: Budva, Poslovni centar Podkošljun b.b.;

Matični broj: 02373262

Telefon/Fax: Tel: + 382 (0) 33/426-340

Adresa internet stranice: <http://www.kombankbd.com>

Adresa elektronske pošte: office@kombank.co.me

Banka ima 6 filijala i 10 ekspozitura.

Broj zaposlenih na dan 31. decembra 2015. godine je 120 zaposlenih.

Žiro račun: 907-52501-48

Podaci o predsjedniku i članovima odbora direktora

	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu	
			Mjesto	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik	Olivera Trailović	4/09/1965	Beograd Novi	Trgovačka 18/4 Bulevar Zorana Đinđića
2. član	Bogdan Simatović	8/14/1979	Beograd Novi	109
3. član	Bojan Kordić	4/3/1971	Beograd	Bulevar AVNOJ-a 94
4. član	Igor Krsmanović	5/2/1973	Beograd	Veljka Dugoševića 27
5. član	Zlatan Živković	2/23/1968	Beograd	B.Stevanovića 35
6. član	Ljubiša Krgović	10/28/1957	Podgorica	Atinska 19
7. član	Ruzdija Tuzović	4/1/1950	Podgorica	Atinska 23
Glavni izvršni direktor i izvršni direktor ovlašćen za potpisivanje	Zvonko Peković	28/03/1969	Podgorica	Ul.Blaža Jovanovića

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE ISKAZE
31. decembar 2015. godine

34. OPŠTI PODACI O BANCI (nastavak)

Revizorska kuća koja je izvršila reviziju finansijskih iskaza za 2015. BDO d.o.o Podgorica, Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 106, a za 2014. Deloitte d.o.o., Podgorica, Bulevar Sv. Petra Cetinjskog, Maxim bb.

Berza i kotacije u koju su uvrštene akcije: Montenegro berza.

Tržišna kapitalizacija (u hiljadama eura)

Neto profit po akciji	
u prethodnoj godini	0.4
u tekućoj godini	-1.8

Dividendna stopa	
u prethodnoj godini	4.11%
u tekućoj godini	-18.21

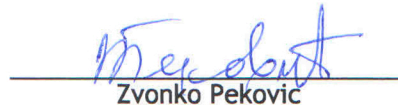
Isplaćena dividenda po redovnoj akciji u 2015 godini iznosi 0 EUR (u 2014. godini: 365.36 EUR)

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Zoran Gogić

Glavni Izvršni direktor

Zvonko Peković

BDO d.o.o. Podgorica
Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 106
81000 Podgorica
Montenegro
Tel: +382 20 228 449
Fax: +382 20 228 449

www.bdo.co.me

BDO d.o.o. Podgorica, privredno društvo osnovano u Crnoj Gori, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u Velikoj Britaniji i dio je međunarodne BDO mreže firmi članica.
BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Podgorica, a limited liability company incorporated in Montenegro, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.

